

North Maharashtra University, Jalgaon

Grade 'A'
NAAC Re-Accredited
(3rd Cycle)

F.Y. B. A Syllabus for English

CBCS Pattern - w.e.f. June 2018

F.Y. B. A. Syllabus for English

CBCS Pattern - w.e.f. June 2018

Core Course - Discipline Specific Course 1- English (A) and (B)

Title of the Paper-Reading Literature: Short Stories and Poems

Features of the Course-

1. This, being discipline specific course invites the students to know about the treasure of English literature
2. The Course introduces two basic forms of literature- short story and poem which are very near and dear to every human heart.
3. As per the guidelines of CBCS, this course contains the simple stories and poems. The prescribed texts not only meet the primary function of literature i. e. entertainment but also the secondary function of value inculcation.
4. The course will enhance the skills of appreciation and creativity of the students.

Outcome of the Paper –

1. The course will introduce the basic forms of literature to the students.
2. The course will develop the liking of reading in the students.
3. The course will inspire students to develop their creative ability.
4. Consequently, the course will develop reading skill and creative and expressive ability of the students.

Prerequisite-

1. The teachers are suggested to inform the students to read more about the story writers and the poets.
 2. The teachers can take help of video clips to explain the stories and poems to the students.
 3. The teachers can inspire the students to listen the audio clips of the poems and stories available on the net.
-

**Core Course- Discipline Specific Course- English for F.Y. B.A.
Title of the Paper- Reading Literature: Short Stories and Poems**

3 Credits

External- 60 marks

Internal- 40 marks

Objectives-

1. To introduce the students with the idea of English literature
2. To acquaint the students with the broader genres of literature in general
3. To acquaint the students with the particular genres of literature- short story and poem
4. To develop understanding of literature and reading skill of the students through literature.

Sem. I – DSC 1 (A) Reading Literature: Short Stories

Unit 1- Short Story- Definitions and Nature

Unit 2- Types of short story- fables, parables, character sketch, anecdotes

Unit 3- Aspects of short story

Unit 4- Short story-

1. 'The Gift of the Magi' - O' Henry
2. 'The Lost Child' – Mulk Raj Anand
3. 'The Happy Prince' - Oscar Wild
4. 'An Astrologer's Day' – R.K. Narayan

Sem. II- DSC 1 (B) Reading Literature: Poems

Unit 1 – Poetry- Definitions and elements

Unit 2- Types of Poetry- Lyric, Sonnet, Elegy, Ode

Unit 3- Poems- Lyrics and sonnets-

1. 'Bright Star Would I steadfast as Thou Art' - John Keats
2. 'Blow, Blow Thou Winter Wind' - William Shakespeare
3. 'On His Blindness' - John Milton
4. 'Death Be Not Proud' - John Donne

Unit 4 – Elegy and Ode-

1. 'Elegy Written in Country Church Yard' - Thomas Gray
2. 'On My First Sonne' - Ben Johnson
3. 'Ode to the West Wind' - P.B. Shelley
4. 'Dejection; An Ode' - S. T. Coleridge

Questions Paper Format for Sem. I-

Q1. MCQ on Unit 1 and 2-	12 marks
Q2. MCQ on Unit 2 and 3-	12 marks
Q3. Write answers in 80 words (any 2 out of 4) on short stories-	12 marks
Q4. Write answers in 80 words (any 2 out of 4) on short stories-	12 marks
Q5. Write Short notes on short stories (any 4 out of 6) –	12 marks

Question Paper Format for Sem. II

- Q1. MCQ on unit 1 and 2 – 12 marks
- Q2. MCQ on Unit 3 and 4- 12 marks
- Q3. Write answers in 80 words (any 3 out of 5) on unit 3 – 12marks
- Q4. Write answers in 80 words (any 3 out of 5) on unit 4- 12 marks
- Q5. Write short notes (any 4 out of 6) on unit 3 and 4 – 12 marks

For internal tests the teachers can take liberty of asking MCQ or short answer questions. Two tests will be conducted each out of 20 marks

Recommended reading-

1. Hudson, W.H. *An Introduction to the Study of English Literature*. Delhi: Macmillan Press 1995.
2. Abrams, M. H. *A Glossary of Literary Terms*. Delhi, Prism 1999
3. Goodman, W.R, *A History of English Literature Vol. I and II*, Delhi, Doaba House, 1994

**F.Y. B.A Compulsory English
Syllabus for CBCS
w.e.f. June 2018**

3 credits

**External – 60 Marks
Internal- 40 marks**

Text Prescribed-

1. Silver Lining- Pub. Orient BlackSwan

New Questions Paper format is attached.

For internal tests the teachers can take liberty of asking MCQ or short answer questions. Two tests will be conducted each out of 20 marks

Questions Paper Format of F.Y.B.A Compulsory English

Sem. I- w.e.f. June 2018

Q1. A) MCQ on all prescribed texts.	12 marks
Q2. Write answers in 80 words (any 2 out of 4) on short stories-	08 marks
Q3. Write answers in 80 words (any 2 out of 4) on poems-	08 marks
Q4. Write answers in 80 words (any 2 out of 4) on prose-	08 marks
Q5. A) Report Writing (A/B)	06 marks
B) Interviews and interview Skills (A/B)	06 marks
Q.6 A) Do as Directed (3 out of 5)	03 marks
B) Tenses (3 out of 5)	03 marks
C) Synonyms (3 out of 5)	03 marks
D) Prepositions (3 out of 5)	03 marks

Questions Paper Format of F.Y.B.A. Sem. II

Q1. MCQ on all prescribed texts.	12 marks
Q2. Write answers in 80 words (any 2 out of 4) on short stories-	08 marks
Q3. Write answers in 80 words (any 2 out of 4) on poems-	08 marks
Q4. Write answers in 80 words (any 2 out of 4) on prose-	08 marks
Q5. A) Narration (A/B)	06 marks
B) Summarizing	06 marks
Q.6 A) Do as Directed (3 out of 5)	03 marks
B) Tenses (3 out of 5)	03 marks
C) Synonyms (3 out of 5)	03 marks
D) Prepositions (3 out of 5)	03 marks

॥अंतरी पेटवू ज्ञानज्योता॥

Grade - A
(NAAC Re-Accredited)

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

Choice Based Credit System
शैक्षणिक वर्ष 2018-2019 पासून लागू

मानवविज्ञान विद्याशाखा अंतर्गत
प्रथम वर्ष कला
F. Y. B. A.
Discipline Specific Core Course (DSC)

मराठी

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

Choice Based Credit System
शैक्षणिक वर्ष 2018-2019 पासून लागू

मानवविज्ञान विद्याशाखा अंतर्गत
प्रथम वर्ष कला
F. Y. B. A.

Discipline Specific Core Course (DSC)
मराठी

DSC A – वाङ्मयीन मराठी

विशिष्ट वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास

सत्र पहिले

MAR G – 111 (A)

DSC A 1 –विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास—कथा

सत्र दुसरे

MAR G – 121(A)

DSC A 2 – विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास – कविता

किंवा

DSC A – उपयोजित मराठी

सत्र पहिले

MAR G – 111(B)

DSC A 1— भाषिक कौशल्यांचा अभ्यास

सत्र दुसरे

MAR G – 121 (B)

DSC A 2— कार्यालयीन कौशल्यांचा अभ्यास

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

**Choice Based Credit System
(2018-2019)**

**मानवविज्ञान विद्याशाखा अंतर्गत
F. Y. B. A. - मराठी**

Semester	Discipline Specific Core Course (DSC)	Title of the paper	Credits (PerSemester 03)	Lectures (Each lecture of 60 mins.)
I	DSC A-1 वाङ्मयीन मराठी विशिष्ट वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास	MAR G – 111 (A) विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास— कथा	03	45
II	DSC A-2 वाङ्मयीन मराठी विशिष्ट वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास	MAR G – 121 (A) विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास— कविता	03	45
किंवा				
I	DSC A-1 उपयोजित मराठी	MAR G – 111 (A) भाषिक कौशल्यांचा अभ्यास	03	45
II	DSC A-2 उपयोजित मराठी	MAR G – 121 (A) कार्यालयीन कौशल्यांचा अभ्यास	03	45

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

Choice Based Credit System
शैक्षणिक वर्ष 2018-2019 पासून लागू

मानवविज्ञान विद्याशाखा अंतर्गत

प्रथम वर्ष कला

F. Y. B. A.

Discipline Specific Core Course (DSC)

मराठी

DSC A – वाङ्मयीन मराठी

- अभ्यासक्रमाची वैशिष्ट्ये व महत्त्व -
 1. सदर अभ्यासक्रम मराठी वाङ्मयातील कथा आणि कविता या दोन मूलभूत वाङ्मयप्रकारांची ओळख विद्यार्थ्यांना करून देणारा आहे.
 2. कथा आणि कविता या वाङ्मयप्रकारांचे स्वरूप, त्यांचे घटक आणि प्रमुख प्रकार यांचा परिचय सदर अभ्यासक्रमातून करून देण्यात येईल.
 3. मराठी कथेच्या आणि कवितेच्या आजवरच्या वाटचालीबाबत माहिती करून देणारा सदर अभ्यासक्रम आहे.
 4. कथा आणि कविता या वाङ्मयप्रकारांतील निवडक लेखनाचे अध्ययन करणे अपेक्षित आहे.
 5. कथा आणि कविता यांचा अभ्यास करावयाची दृष्टी विद्यार्थ्यांमध्ये रूजावी यासाठी उपयुक्त ठरणारा सदर अभ्यासक्रम आहे.

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

Choice Based Credit System
शैक्षणिक वर्ष 2018-2019 पासून लागू

प्रथम वर्ष कला
F. Y. B. A.
Discipline Specific Core Course (DSC)
मराठी

DSC A – वाङ्मयीन मराठी

विशिष्ट वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास

सत्र पहिले

MAR G – 111(A)

DSC A 1 – विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास—कथा

- पुस्तक : 'निवडक दहा कथा' – हमीद दलवाई, साधना प्रकाशन, पुणे. जुलै 2018.

टीप - सदर पुस्तकात 'लाट' (हमीद दलवाई, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई. चौथी आवृत्ती : 25 मे 2016) या कथासंग्रहातील 'छप्पर', 'कफनचोर', 'बेकार (पण कलावंत) माणसाची गोष्ट', 'माणूस आणि गाढव', 'खुदा हाफिज' या पाच कथा आणि 'जमीला जावद आणि इतर कथा' (हमीद दलवाई, साधना प्रकाशन, पुणे. दुसरी आवृत्ती : 14 जुलै 2017) या कथासंग्रहातील 'बाबूखानचा ग्रामोफोन', 'दहा रुपयांची नोट', 'आहमद', 'कोल्हा आणि कोकरू', 'एका अव्यवहारी अपूर्णाकाची गोष्ट' या पाच कथा अशा एकूण दहा कथा समाविष्ट आहेत.

- अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे -

1. कथा या वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूप आणि त्याची वैशिष्ट्ये यांचे आकलन करून घेणे.
2. कथारचनेच्या प्रमुख घटकांचे आकलन करून घेणे.
3. कथेच्या महत्त्वपूर्ण अशा प्रकारांचा परिचय करून घेणे.
4. मराठी कथेची वाटचाल ठळक टप्प्यांच्या आधारे जाणून घेणे.

5. हमीद दलवाई यांच्या निवडक दहा कथांच्या कथानकाचे आकलन करून घेणे आणि त्यातील व्यक्तिचित्रणाची वैशिष्ट्ये जाणून घेणे.
6. हमीद दलवाई यांच्या निवडक दहा कथांमधील प्रसंगवर्णने आणि वातावरणनिर्मिती यांचे विशेष जाणून घेणे.
7. हमीद दलवाई यांच्या निवडक दहा कथांतील संघर्ष, निवेदनशैली, भाषाविशेष या घटकांचे आकलन करून घेणे.

घटक विश्लेषण —

एकूण तीन (03) श्रेयांक

क्र.	घटक	श्रेयांक	तासिका (घड्याळी)
1.	अ) कथा या वाङ्मयप्रकाराची ओळख	01	15
	• कथा : संकल्पना व स्वरूप		
	• कथेचे घटक — कथानक, व्यक्तिचित्रण, प्रसंगवर्णन, संघर्ष, निवेदनशैली व भाषा		
	• अन्य वाङ्मयप्रकारांहून कथा या वाङ्मयप्रकाराचे निराळेपण		
	• कथेच्या प्रमुख प्रकारांचा परिचय — स्फुट गोष्ट, लघुकथा, दीर्घकथा		
	• मराठी कथेच्या वाटचालीचा परिचय		
2.	अ) हमीद दलवाई यांच्या निवडक दहा कथांची कथानके आणि त्या कथांमधील व्यक्तिचित्रणे	01	15
	ब) हमीद दलवाई यांच्या निवडक दहा कथांमधील प्रसंगवर्णने व वातावरणनिर्मिती		
3.	अ) हमीद दलवाई यांच्या निवडक दहा कथांची निवेदनशैली व भाषाविशेष	01	15
	ब) हमीद दलवाई यांच्या निवडक दहा कथांमधील जीवनचित्रण आणि संघर्ष		
	एकूण श्रेयांक व तासिका	03	45

संदर्भसाहित्य —

1. कथा : एक साहित्यप्रकार (लेख) — सुधा जोशी, साहित्य : अध्यापन आणि प्रकार, संपा. श्री. पु. भागवत व अन्य, पॉप्युलर व मौज, मुंबई. पृ. क्र. 279-300.
2. समाज आणि साहित्य — सदा कऱ्हाडे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
3. साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ — रा. ग. जाधव, कॉन्टिनेन्टल, पुणे.
4. लघुकथा : तंत्र आणि मंत्र — ना. सी. फडके, व्हीनस, पुणे.
5. मराठी कथा : उगम आणि विकास — इंदुमती शेवडे, सोमैया, मुंबई.
6. कथा : संकल्पना आणि समीक्षा — सुधा जोशी, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि मौज, मुंबई.
7. मराठी कथा : रूप आणि परिसर - म. द. हातकणंगलेकर, सुपर्ण , पुणे.
8. मराठी कथासाहित्य — म. ना. अदवंत, नीहारा, पुणे.
9. मराठी लघुकथेचा इतिहास — म. ना. अदवंत, नीहारा, पुणे.
10. मराठी कथेची स्थितिगती — अंजली सोमण, प्रतिमा, पुणे.
11. कथाशताब्दी — विजया राजाध्यक्ष, अशोक रानडे, ग्रंथाली, मुंबई.
12. मराठी कथा : स्वरूप आणि आस्वाद — दा. वि. कुलकर्णी, स्वाध्याय महाविद्यालय, पुणे.
13. मराठी साहित्य : प्रेरणा आणि स्वरूप — संपा. गो. मा. पवार, म. द. हातकणंगलेकर, पॉप्युलर, मुंबई.
14. मराठी नवकथा : रंग आणि रूप — सुभाष पुलावळे, चिन्मय, औरंगाबाद.
15. मुस्लिम मराठी साहित्य : स्वरूप आणि समीक्षा — नसीम एहतेशाम देशमुख, अध्यक्ष, महाराष्ट्र मुस्लिम मराठी साहित्य चळवळ, जळगाव.
16. मुस्लिम मराठी साहित्य : प्रेरणा आणि स्वरूप — फ. म. शहाजिंदे, फारुक तांबोळी
17. हमीद दलवाई : क्रांतिकारी विचारवंत — शमसुद्दिन तांबोळी, डायमंड, पुणे.
18. हमीद — अनिल अवचट, नीळकंठ, पुणे.
19. मी भरून पावले आहे — मेहरुन्निसा दलवाई, साधना, पुणे.
20. दगडावरची पेरणी — सय्यदभाई, अक्षरमानव, पुणे.
21. मेकर्स ऑफ मॉडर्न इंडिया — रामचंद्र गुहा, पेंग्विन, दिल्ली.
22. हमीद दलवाई (लेख) — शमसुद्दिन तांबोळी, www.uniquefeatures.in
23. व्यक्तिवेध (नरहर कुरुंदकर यांच्या निवडक लेखनाचा पहिला खंड) — संपा. विनोद शिरसाठ, देशमुख आणि कंपनी, पुणे.
24. हमीद : द अनसंग ह्युमनिस्ट (लघुपट)
25. मुस्लिम सत्यशोधक मंडळाचे संकेतस्थळ.

टीप –

1. प्रत्येक विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन एकूण शंभर गुणांमध्ये होईल. त्यात साठ गुणांची विद्यापीठ परीक्षा होईल आणि चाळीस गुण अंतर्गत मूल्यमापनासाठी असतील.
2. अंतर्गत मूल्यमापनाच्या चाळीस गुणांची विभागणी पुढीलप्रमाणे—
 - विद्यार्थ्यांची तासिकांना हजेरी— 10 गुण, विद्यार्थ्यांचे वर्तन— 10 गुण आणि एक चाचणी—20 गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न क्र. 1	प्रश्नांचे स्वरूप	गुण
अ)	योग्य पर्याय निवडा. (आठपैकी सहा)	06
ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (आठपैकी सहा)	06
प्रश्न क्र. 2	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चारपैकी तीन)	12
प्रश्न क्र. 3	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (पाचपैकी चार)	12
प्रश्न क्र. 4	दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोनपैकी एक)	12
प्रश्न क्र. 5	टीपा लिहा. (तीनपैकी दोन)	12
	एकूण गुण	60

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

Choice Based Credit System
शैक्षणिक वर्ष 2018-2019 पासून लागू

प्रथम वर्ष कला
F. Y. B. A.
Discipline Specific Core Course (DSC)
मराठी

DSC A – वाङ्मयीन मराठी

विशिष्ट वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास

सत्र दुसरे

MAR G – 121(A)

DSC A 2 – विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास – कविता

- संपादित कवितासंग्रह
(प्रेमकविता, सामाजिक जाणीवेची कविता, निसर्गपर कविता, राष्ट्रभक्तीपर कविता अशा चार प्रकारांतील एकूण वीस कविता)
- अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे -
 1. कविता या वाङ्मयप्रकाराचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये यांचे आकलन करून घेणे.
 2. काव्यरचनेच्या प्रमुख घटकांचा परिचय करून घेणे.
 3. कविता या वाङ्मयप्रकाराच्या दोन महत्त्वपूर्ण प्रकारांचे स्वरूप जाणून घेणे.
 4. आधुनिक मराठी कवितेची वाटचाल ठळक टप्प्यांच्या आधारे जाणून घेणे.
 5. संपादित कवितासंग्रहातील विविध प्रकारांतील कवितांचे आशयविशेष जाणून घेणे.
 6. संपादित कवितासंग्रहातील विविध प्रकारांतील कवितांचे आशयविशेष जाणून घेणे.
 7. संपादित कवितासंग्रहातील विविध प्रकारांतील कवितांचे अभिव्यक्तीविशेष जाणून घेणे.

घटक विश्लेषण —

एकूण तीन (03) श्रेयांक

क्र.	घटक	श्रेयांक	तासिका (घड्याळी)
1.	अ) कविता या वाङ्मयप्रकाराची ओळख	01	15
	• कविता : संकल्पना व स्वरूप		
	• कवितेचे घटक — अनुभव, नाद, लय, प्रतिमा-प्रतीक, काव्यभाषा, रचना		
	• कवितेच्या प्रमुख प्रकारांचा परिचय — छंदोबद्ध (अष्टाक्षरी व अभंग छंद) व मुक्तछंद		
2.	अ) प्रेमकविता (आशयविशेष व अभिव्यक्तीविशेष)	01	15
	ब) निसर्गपर कविता (आशयविशेष व अभिव्यक्तीविशेष)		
3.	अ) सामाजिक जाणीवेच्या कविता (आशयविशेष व अभिव्यक्तीविशेष)	01	15
	ब) राष्ट्रभक्तीपर कविता (आशयविशेष व अभिव्यक्तीविशेष)		
एकूण श्रेयांक व तासिका		03	45

संदर्भसाहित्य —

1. साहित्यप्रकार : कविता (लेख) — रमेश तेंडुलकर, साहित्य : अध्यापन आणि प्रकार — संपा. श्री. पु. भागवत व अन्य, पॉप्युलर, मुंबई.
2. कविता : संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा — वसंत पाटणकर, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि अनुभव प्रकाशन, मुंबई.
3. कवितेचा शोध — वसंत पाटणकर, मौज, मुंबई.
4. कविता आणि प्रतिमा — सुधीर रसाळ, मौज, मुंबई.
5. कवितेचा रूपशोध — म. सु. पाटील, शब्दालय, श्रीरामपूर.
6. कवितेविषयी — वसंत आबाजी डहाके, स्वरूप, औरंगाबाद.
7. काव्यप्रतीती — वसंत आबाजी डहाके, विजय, नागपूर.
8. मराठी काव्याचे मानदंड भाग एक, दोन — स. रा. गाडगीळ, पद्मगंधा, पुणे.
9. अर्वाचीन मराठी काव्यमीमांसा — अक्षयकुमार काळे, पद्मगंधा, पुणे.

10. आधुनिक मराठी कविता : एक विश्लेषण – प्रकाश देशपांडे केजकर, स्वरूप, औरंगाबाद.
11. समकालीन मराठी कविता : एक निरीक्षण – प्रकाश देशपांडे केजकर, स्वरूप, औरंगाबाद.
12. स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता : भाग एक – वसंत पाटणकर, साहित्य अकादेमी, नवी दिल्ली.
13. स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता – संपा. सुषमा करोगल, प्रतिमा, पुणे.
14. कवितेपासून कवितेकडे – विजया राजाध्यक्ष, विजय, नागपूर.
15. कविता आणि रसिकता – रा. ग. जाधव, परिमल, औरंगाबाद.
16. मराठी ग्रामीण कवितेचा इतिहास – कैलास सार्वेकर, मेहता, पुणे.
17. मराठी कवितेच्या नव्या दिशा – महेंद्र भवरे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
18. प्रवाह आणि प्रतिक्रिया (1975 नंतरची कविता) – रवींद्र ठाकूर, स्वरूप, औरंगाबाद.
19. विद्रोही कविता – संपा. केशव मेश्राम, कॉन्टिनेन्टल, पुणे.
20. कवितेची शैली – महेंद्र कदम, भूमी, लातूर.
21. कविता : भाषा व परिसर – शिवाजी पाटील, रजत, औरंगाबाद.

टीप –

1. प्रत्येक विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन एकूण शंभर गुणांमध्ये होईल. त्यात साठ गुणांची विद्यापीठ परीक्षा होईल आणि चाळीस गुण अंतर्गत मूल्यमापनासाठी असतील.
2. अंतर्गत मूल्यमापनाच्या चाळीस गुणांची विभागणी पुढीलप्रमाणे—
 - विद्यार्थ्यांची तासिकांना हजेरी— 10 गुण, विद्यार्थ्यांचे वर्तन— 10 गुण आणि एक चाचणी—20 गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न क्र. 1	प्रश्नांचे स्वरूप	गुण
अ)	योग्य पर्याय निवडा. (आठपैकी सहा)	06
ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (आठपैकी सहा)	06
प्रश्न क्र. 2	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चारपैकी तीन)	12
प्रश्न क्र. 3	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (पाचपैकी चार)	12
प्रश्न क्र. 4	दीर्घांतरी प्रश्न (दोनपैकी एक)	12
प्रश्न क्र. 5	टीपा लिहा. (तीनपैकी दोन)	12
	एकूण गुण	60

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

Choice Based Credit System
शैक्षणिक वर्ष 2018-2019 पासून लागू

प्रथम वर्ष कला
F. Y. B. A.
Discipline Specific Core Course (DSC)
मराठी

पर्यायी अभ्यासपत्रिका

DSC A – उपयोजित मराठी

- अभ्यासक्रमाची वैशिष्ट्ये व महत्त्व -
 1. सदर अभ्यासक्रम मराठी भाषेचे व्यावहारिकदृष्ट्या उपयोजन करण्याचे कौशल्य आत्मसात करण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रवृत्त करणारा आहे.
 2. भाषिक कौशल्यांचा परिचय करून देणारा हा अभ्यासक्रम आहे.
 3. वाचन, श्रवण, लेखन, आकलन या मूलभूत भाषिक कौशल्यांचे महत्त्व, त्यांचे स्वरूप व उपयोजन यांबाबत विद्यार्थ्यांना अवगत करणे येथे महत्त्वाचे आहे.
 4. लेखन व संवाद कौशल्यांचा विशेष परिचय करून देण्यावर आणि त्यांचे व्यावहारिक उपयोजन करण्यावर येथे भर दिलेला आहे.
 5. कार्यालयीन पत्रव्यवहार, इतिवृत्त, टिप्पणी यांचे लेखन, तसेच कार्यक्रम आयोजनाचे स्वरूप यांबाबतचे कौशल्य आत्मसात करण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन देणारा सदर अभ्यासक्रम आहे.
 6. व्यक्तिमत्त्व विकासासोबतच व्यावसायिकदृष्ट्याही विद्यार्थ्यांच्या क्षमता विकसित करणारा हा अभ्यासक्रम आहे.

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

Choice Based Credit System
शैक्षणिक वर्ष 2018-2019 पासून लागू

प्रथम वर्ष कला
F. Y. B. A.
Discipline Specific Core Course (DSC)
मराठी

DSC A – उपयोजित मराठी

सत्र पहिले
DSCA 1 – भाषिक कौशल्यांचा अभ्यास

- अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे –
 1. मूलभूत भाषिक कौशल्यांचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.
 2. व्यक्तिमत्त्व विकासातील भाषिक कौशल्यांची महत्त्वाची भूमिका लक्षात घेणे.
 3. श्रवण व वाचन कौशल्यांचे महत्त्व जाणून घेणे व ती कशी आत्मसात करावीत याबाबत माहिती देणे.
 4. लेखन कौशल्यांचे स्वरूप जाणून घेणे आणि निबंध व सारांशलेखनाचे तंत्र आत्मसात करून त्याचे उपयोजन करणे.
 5. आकलन व संवाद या कौशल्यांचे महत्त्व जाणून घेणे.
 6. आकलन व संवाद कौशल्यांच्या निवडक प्रकारांचे उपयोजन करण्यास शिकणे.

घटक विश्लेषण —

एकूण तीन (03) श्रेयांक

क्रम	घटक	श्रेयांक	तासिका (घड्याळी)
1.	अ) भाषिक कौशल्यांचे महत्त्व <ul style="list-style-type: none"> व्यक्तिमत्त्व विकास आणि भाषिक कौशल्ये यांचा संबंध 	01	15
	ब) श्रवण कौशल्य : स्वरूप व त्याचे विकसन <ul style="list-style-type: none"> श्रवण कसे करावे ? आणि त्यात निर्माण होणारे अडथळे कसे दूर करावेत ? 		
	क) वाचन कौशल्य : स्वरूप व त्याचे विकसन <ul style="list-style-type: none"> वाचन कसे करावे ?, वाचनाच्या प्रमुख प्रकारांची माहिती 		
2.	अ) लेखन कौशल्य <ul style="list-style-type: none"> लेखन कौशल्य : स्वरूप निबंध लेखन : तंत्र व उपयोजन सारांश लेखन : तंत्र व उपयोजन 	01	15
	ब) आकलन कौशल्य <ul style="list-style-type: none"> आकलन कौशल्य : स्वरूप गद्य उताऱ्याचे आकलन : तंत्र व उपयोजन 		
3.	अ) संवाद कौशल्य <ul style="list-style-type: none"> संवाद कौशल्य : स्वरूप (औपचारिक व अनौपचारिक संवादाच्या विविध प्रकारांचा परिचय) संवादातील अडथळे व संवादासाठी आवश्यक बाबी भाषण व गटचर्चा : स्वरूप व उपयोजन 	01	15
एकूण श्रेयांक व तासिका		03	45

संदर्भसाहित्य —

1. भाषा : स्वरूप आणि कार्य — सुमन बेलवलकर, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्तविद्यापीठ, नाशिक.
2. भाषासंवाद — अनिल गवळी, नंदकुमार मोरे, सायन, पुणे.
3. संवादशास्त्र — श्रीपाद जोशी, विजय, नागपूर.
4. देहबोली — अंजली पेंडसे, नीलकंठ, पुणे.
5. भाषाविवेक — मं. वि. राजाध्यक्ष, श्रीविद्या, पुणे.
6. व्यावहारिकमराठी — ल. रा. नसिराबादकर, फडके, कोल्हापूर.
7. सुगममराठीव्याकरणवलेखन — मो. रा. वाळंबे, नितीन, पुणे.
8. व्यासपीठ — महादेववाळुंज, अक्षरमानव, पुणे.
9. प्रभावी भाषण कला — रवींद्र देसाई, प्रफुल्लता, पुणे.
10. व्यावहारिक मराठी — संपा. सयाजीराव मोकाशी, रंजना नेमाडे, शेतकरी साहित्य इर्जिक (परिषद), बारामती.
11. व्यावहारिक मराठी — स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन, पुणे.
12. व्यावहारिक मराठी — संपा. द. दि. पुंडे, कल्याण काळे, निराली, पुणे.
13. उपयोजित मराठी — संपा. र. ना. वरखेडे, महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथनिर्मिती मंडळ, नागपूर.
14. माध्यमांची भाषा आणि लेखनकौशल्य — केशव तुपे, चिन्मय, औरंगाबाद.
15. कार्यालयीन कौशल्ये — अक्षय घोरपडे, अथर्व, जळगाव.
16. उपयोजित मराठी — प्रभाकर जोशी, किशोर पाटील, प्रशांत, जळगाव.
17. उपयोजित मराठी भाग एक — प्रभाकर जोशी, वासुदेव वले, प्रशांत, जळगाव.
18. उपयोजित मराठी : लेखन व संवाद कौशल्यांचा परिचय — सत्यजित साळवे, दीपक पवार, अथर्व, जळगाव.
19. अनिवार्य मराठी — संपा. जॉन्सन बोजर्स, डायमंड, पुणे.
20. उपयोजित मराठी — संपा. केतकी मोडक व अन्य, पद्मगंधा, पुणे.
21. वाङ्मयीन निबंधलेखन स्वरूप आणि साधने — रा. ग. जाधव, कॉन्टिनेन्टल, पुणे.
22. मराठी व्याकरण, निबंध आणि पत्रलेखन — निर्मला रोकडे, शैलजा देवगावकर, श्री साईनाथ, नागपूर.
23. मराठी निबंध पुष्पांजली — शोभना अळवणी, स्टडी सर्कल, मुंबई.
24. निबंध शास्त्र व कला — प्र. न. जोशी, विदर्भ मराठवाडा बुक कंपनी, नागपूर.
25. सुलभ मराठी व्याकरण व लेखन — पद्मिनी बिनीवाले, नवनीत, मुंबई.
26. संवादाची मूलतत्त्वे — श्रीपाद भालचंद्र जोशी, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.

टीप –

1. प्रत्येक विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन एकूण शंभर गुणांमध्ये होईल. त्यात साठ गुणांची विद्यापीठ परीक्षा होईल आणि चाळीस गुण अंतर्गत मूल्यमापनासाठी असतील.
2. अंतर्गत मूल्यमापनाच्या चाळीस गुणांची विभागणी पुढीलप्रमाणे—
 - विद्यार्थ्यांची तासिकांना हजेरी— 10 गुण, विद्यार्थ्यांचे वर्तन— 10 गुण आणि एक चाचणी—20 गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न क्र. 1	प्रश्नांचे स्वरूप	गुण
अ)	योग्य पर्याय निवडा. (आठपैकी सहा)	06
ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (आठपैकी सहा)	06
प्रश्न क्र. 2	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चारपैकी तीन)	12
प्रश्न क्र. 3	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (पाचपैकी चार)	12
प्रश्न क्र. 4	दीर्घांतरी प्रश्न (दोनपैकी एक)	12
प्रश्न क्र. 5	टीपा लिहा. (तीनपैकी दोन)	12
	एकूण गुण	60

- या अभ्यासपत्रिकेच्या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्न क्र. 2 ते 5 हे उपयोजनात्मक स्वरूपाचे असतील.

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

Choice Based Credit System
शैक्षणिक वर्ष 2018-2019 पासून लागू

प्रथम वर्ष कला
F. Y. B. A.
Discipline Specific Core Course (DSC)
मराठी

DSC A – उपयोजित मराठी

सत्र दुसरे
DSC A2 – कार्यालयीन कौशल्यांचा अभ्यास

- अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे –
 1. कार्यालयीन कामकाजाच्या दृष्टीने आवश्यक कौशल्यांचा परिचय करून देणे.
 2. विशिष्ट क्षेत्रातील भाषेच्या उपयोजनाचे कौशल्य जाणून घेणे.
 3. कार्यालयीन कामकाजातील पत्रलेखनाचे स्वरूप जाणून घेणे आणि त्याचे लेखनतंत्र आत्मसात करून उपयोजन करणे.
 4. कार्यालयीन कामकाजातील इतिवृत्त व टिप्पणी यांचे लेखनतंत्र जाणून घेणे आणि त्यांचे उपयोजन करणे.
 5. कार्यक्रम आयोजनाचे कौशल्य आत्मसात करण्यासाठी त्याचे स्वरूप जाणून घेणे.
 6. कार्यालयीन कामकाजातील भाषेचा वापर निर्दोष होण्यासाठी लेखनविषयक नियम व विरामचिन्हे यांबाबत जाणून घेणे आणि त्यांचे उपयोजन करणे.

घटक विश्लेषण —

एकूण तीन (03) श्रेयांक

क्रम	घटक	श्रेयांक	तासिका (घड्याळी)
1.	अ) कार्यालयीन कौशल्ये : स्वरूप व महत्त्व <ul style="list-style-type: none"> कार्यालयीन कामकाजातील भाषेचे महत्त्व आणि आवश्यक कौशल्ये 	01	15
	ब) कार्यालयीन पत्रलेखन : स्वरूप व उपयोजन <ul style="list-style-type: none"> प्रासंगिक पत्रलेखन — मागणीपत्र, आभारपत्र, विनंतीपत्र, अभिनंदनपत्र, तक्रारपत्र व्यावसायिक पत्रलेखन — नोकरीसाठी अर्ज, कार्यालयीन आदेश, स्मरणपत्र 		
2.	अ) इतिवृत्त व टिप्पणी लेखन : स्वरूप व उपयोजन <ul style="list-style-type: none"> इतिवृत्त लेखन : तंत्र व उपयोजन (वार्षिक सभेचे इतिवृत्त लेखन) टिप्पणी लेखन : तंत्र व उपयोजन (माहितीपर टिप्पणी, वरिष्ठांच्या आदेशाची अपेक्षा करणारी टिप्पणी) 	01	15
	ब) विरामचिन्हे व लेखनविषयक नियम : स्वरूप व उपयोजन <ul style="list-style-type: none"> लेखनविषयक नियमांचा परिचय व त्यांचे उपयोजन विरामचिन्हांचा परिचय व त्यांचे उपयोजन 		
3.	अ) कार्यालयीन कार्यक्रम आयोजन : स्वरूप व उपयोजन <ul style="list-style-type: none"> कार्यालयीन कार्यक्रमांचे स्वरूप (कार्यशाळा, स्वागत वा अभिनंदन कार्यक्रम, निवृत्ती वा निरोप समारंभ, कार्यालय स्थापना दिन) कार्यक्रमपत्रिका लेखन व त्यानुसार आयोजन (अध्यक्षाची निवड, दीपप्रज्वलन, स्वागत व परिचय, प्रमुख अतिथींचे भाषण, अध्यक्षीय समारोप, आभारप्रदर्शन) कार्यक्रमाचे सूत्रसंचलन व वृत्तसंकलन 	01	15
एकूण श्रेयांक व तासिका		03	45

संदर्भसाहित्य —

1. व्यावहारिक मराठी — ल. रा. नशिराबादकर, फडके, कोल्हापूर.
2. सुगम मराठी व्याकरण व लेखन — मो. रा. वाळंबे, नितीन, पुणे.
3. व्यावहारिक मराठी — संपा. सयाजीराव मोकाशी, रंजना नेमाडे, शेतकरी साहित्य इर्जिक (परिषद), बारामती.
4. व्यावहारिक मराठी — स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन, पुणे.
5. व्यावहारिक मराठी — संपा. द. दि. पुंडे, कल्याण काळे, निराली, पुणे.
6. उपयोजित मराठी — संपा. र. ना. वरखेडे, महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथनिर्मिती मंडळ, नागपूर.
7. माध्यमांची भाषा आणि लेखन कौशल्य — केशव तुपे, चिन्मय, औरंगाबाद.
8. उपयोजित मराठी — प्रकाश मेदककर, विद्या बुक्स, औरंगाबाद.
9. व्यावहारिक मराठी — लीला गोविलकर, स्नेहवर्धन, पुणे.
10. व्यावहारिक मराठी — प्रकाश परब, मिथुन, मुंबई.
11. कार्यालयीन कौशल्ये — अक्षय घोरपडे, अथर्व, जळगाव.
12. उपयोजित मराठी भाग एक— प्रभाकर जोशी, वासुदेव वले, प्रशांत, जळगाव.
13. उपयोजित मराठी — प्रभाकर जोशी, किशोर पाटील, प्रशांत, जळगाव.
14. उपयोजित मराठी : लेखन व संवाद कौशल्यांचा परिचय — सत्यजित साळवे, दीपक पवार, अथर्व, जळगाव.
15. अनिवार्य मराठी — संपा. जॉन्सन बोजर्स, डायमंड, पुणे.
16. उपयोजित मराठी — संपा. केतकी मोडक व अन्य, पद्मगंधा, पुणे.
17. मराठी शुध्दलेखनप्रदीप - मो. रा. वाळंबे, नितीन, पुणे.
18. शुध्दलेखन नियमावली — भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
19. शुध्दलेखन मार्गप्रदीप — अरुण फडके, अंकुर, ठाणे.

टीप –

1. प्रत्येक विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन एकूण शंभर गुणांमध्ये होईल. त्यात साठ गुणांची विद्यापीठ परीक्षा होईल आणि चाळीस गुण अंतर्गत मूल्यमापनासाठी असतील.
2. अंतर्गत मूल्यमापनाच्या चाळीस गुणांची विभागणी पुढीलप्रमाणे—
 - विद्यार्थ्यांची तासिकांना हजेरी— 10 गुण, विद्यार्थ्यांचे वर्तन— 10 गुण आणि एक चाचणी—20 गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न क्र. 1	प्रश्नांचे स्वरूप	गुण
अ)	योग्य पर्याय निवडा. (आठपैकी सहा)	06
ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (आठपैकी सहा)	06
प्रश्न क्र. 2	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चारपैकी तीन)	12
प्रश्न क्र. 3	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (पाचपैकी चार)	12
प्रश्न क्र. 4	दीर्घांतरी प्रश्न (दोनपैकी एक)	12
प्रश्न क्र. 5	टीपा लिहा. (तीनपैकी दोन)	12
	एकूण गुण	60

- या अभ्यासपत्रिकेच्या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्न क्र. 2 ते 5 हे उपयोजनात्मक स्वरूपाचे असतील.

मानवविज्ञान विद्याशाखा अंतर्गत प्रथम वर्ष कला F. Y. B. A. – मराठी	
CBCS 2018-2019	2017-2018
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> DSC A – वाङ्मयीन मराठी </div> विशिष्ट वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास सत्र पहिले MAR G - 111 (A) DSC A 1 – विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास – कथा सत्र दुसरे MAR G - 121 (A) DSC A 2 – विशिष्ट वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास – कविता	सामान्यस्तर (जी – 1) वाङ्मयप्रकारांचा अभ्यास प्रथम सत्र MARG - 111 (A) कादंबरी : ‘चकवा’ (अलका शशांक कुलकर्णी) द्वितीय सत्र MARG - 121 (A) काव्य
किंवा	किंवा
पर्यायी अभ्यासपत्रिका <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> DSC A – उपयोजित मराठी </div> सत्र पहिले MAR G – 111 (B) DSC A 1 – भाषिक कौशल्यांचा अभ्यास सत्र दुसरे MAR G – 121 (B) DSC A 2 – कार्यालयीन कौशल्यांचा अभ्यास	पर्यायी अभ्यासपत्रिका सामान्यस्तर (जी – 1) प्रथम सत्र MARG - 111 (B) उपयोजित मराठी द्वितीय सत्र MARG - 121 (A) उपयोजित मराठी

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥

उत्तर महाराष्ट्र विश्वविद्यालय, जलगाँव
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON

रूचि आधारित साख पद्धति

Choice Based Credit System (CBCS)

प्रथम वर्ष कला (हिंदी) मुख्यांश पाठ्यक्रम

(Core Course -DSC- HIN)

प्रथम एवं द्वितीय सत्र

(Ist & IInd Semester)

(w. e. f. June 2018)

उत्तर महाराष्ट्र विश्वविद्यालय, जलगाँव
प्रथम वर्ष कला हिंदी पाठ्यक्रम
(प्रारंभ जून 2018)

◆ **पाठ्यक्रम का महत्त्व :-**

प्रस्तुत पाठ्यक्रम रूचि आधारित साख पद्धति (CBCS) के आधार पर निर्धारित किया गया है। जिसमें सभी ज्ञान शाखाओं के छात्रों के व्यक्तित्व का संपूर्ण विकास करने हेतु क्षमता निर्मित करना पाठ्यक्रम का मुख्य उद्देश्य रहा है। वर्तमान परिप्रेक्ष्य की आवश्यकताओं को ध्यान में रखकर पाठ्यक्रम निर्धारित किया गया है। भाषिक, साहित्यिक क्षमता के साथ-साथ रोजगाराभिमुख दृष्टि आत्मसात करने हेतु यह पाठ्यक्रम महत्त्वपूर्ण है। छात्रों में मानवीय मूल्यों के संबर्द्धन की दृष्टि से भी पाठ्यक्रम उपयुक्त है।

◆ **पाठ्यक्रम का उद्देश्य :-**

- i) हिंदी भाषा एवं साहित्य की सम्यक जानकारी प्राप्त करना।
- ii) हिंदी भाषा एवं साहित्य के अतीत, वर्तमान एवं भविष्य की परख करना।
- iii) छात्रों के चिंतन क्षितिज का विस्तार करना।
- vi) भाषिक समृद्धि एवं अभिव्यक्ति कौशल के माध्यम से व्यक्तित्व का संपूर्ण विकास करना।
- v) रचनात्मक शक्ति एवं लेखन कला का विकास करना।
- vi) भाषिक सम्प्रेषण, योग्यता संबर्द्धन तथा कौशल विकास आत्मसात करना।
- vii) भाषा की व्यावहारिक उपयोगिता का ज्ञान प्राप्त करना।

◆ **सूचनाएँ :-**

- I. प्रत्येक प्रश्नपत्र हेतु 03 प्रतिष्ठांक (Credit) निर्धारित किए गये हैं।
- II. 01 प्रतिष्ठांक हेतु 15 तासिकाएँ निर्धारित हैं।
- III. प्रत्येक छात्र को 40 अंक अंतर्गत (Internal) मूल्यांकन के लिए तथा 60 अंक बाह्य (External) परीक्षा के लिए होंगे।
- IV. अंतर्गत मूल्यांकन के 40 अंकों का विभाजन निम्न प्रकार से रहेगा :-
 - 1) दो घटक परीक्षाएँ 10 + 10 = 20 अंक
 - 2) सेमिनार/समूह चर्चा/प्रकल्प लेखन/स्वाध्याय (Home Assignment) = 10 अंक
 - 3) छात्रों की उपस्थिति तथा आचरण = 10 अंक

रूचि आधारित साख पद्धति
Choice Based Credit System (CBCS)
प्रथम वर्ष कला हिन्दी
पाठ्यक्रम की रूपरेखा

सत्र (Semester)	मुख्यांश पाठ्यक्रम Core Course (12)	योग्यता संवर्द्धन अनिवार्य पाठ्यक्रम Ability Enhancement Compulsory Course (AEC) (03)	कौशल विकास संवर्द्धन प्रश्नपत्र Skill Enhancement Paper (04)	अनुशासित विशेष वैकल्पिक पाठ्यक्रम Discipline Specific Elective Course (08)
सत्र क्र - I	DSC HIN A-1 हिंदी कहानी अथवा DSC HIN B-1 प्रयोजनमूलक हिंदी	--	--	--
सत्र क्र. - II	DSC HIN A-2 हिंदी कविता अथवा DSC HIN B-2 प्रयोजनमूलक हिंदी	--	--	--

रूचि आधारित साख पद्धति
Choice Based Credit System (CBCS)
प्रथम वर्ष कला हिन्दी
मुख्यांश पाठ्यक्रम (Core Course)
DSC HIN A-1 : हिंदी कहानी (03 क्रेडीट)

प्रथम सत्र पाठ्यक्रम

◆ **पाठ्यक्रम का उद्देश्य :-**

- i) छात्रों को हिंदी कहानी विधा से परिचित करना।
- ii) छात्रों में मानवीय मूल्यों के प्रति आस्था निर्माण करना।
- iii) विभिन्न कहानियों के माध्यम से छात्रों की भाषिक क्षमता को विकसित करना।
- vi) छात्रों में विभिन्न कहानियों के माध्यम से सामाजिक संवेदना को जागृत करना।

पाठ्यपुस्तक : कथा संचयन - संपा : डॉ. शिवचरण कौशिक

प्रकाशक - नेशनल पब्लिशिंग हाऊस,
337, चौडा रास्ता, जयपुर-302003
संस्करण 2007

◆ **निर्धारित पाठ्यपुस्तक की निम्न तिखित कहानियाँ अध्ययन-अध्यापनार्थ रखी गई हैं :-**

1) सद्गति - प्रेमचंद	2) पाज़ेब - जैनेन्द्र कुमार
3) तस्वीर - भीष्म साहनी	4) नौकरी-पेशा - कमलेश्वर
5) सौदा - मोहन राकेश	6) गदल - रांगेय राघव
7) जिनावर - चित्रा मुद्गल	8) सरहद के इस पार - नासिरा शर्मा

◆ **संदर्भ ग्रंथ -**

- 1) कथा संचयन - नेशनल पब्लिशिंग हाऊस, जयपुर
- 2) प्रेमचंद की कहानियों का कालक्रमानुसार अध्ययन - कमल किशोर गोयनका
- 3) बीसवीं सदी का हिंदी साहित्य - डॉ. विश्वनाथ प्रसाद तिवारी
- 4) हिंदी कहानी में गांधीवाद - निशा गहलौत
- 5) कहानी वस्तु और अंतर्वस्तु - शंभु गुप्त
- 6) अंतिम दशक की हिंदी लेखिकाओं की कहानी में अभिव्यंजित नारी मनोविज्ञान - डॉ. आशा बी. हिरेमठ
- 7) उत्तरशती की हिंदी कहानियों में नारी - डॉ भीमराव पाटील

- 8) हिंदी कहानियों का वैचारिक परिप्रेक्ष्य - डॉ. शाहु दशरथ मधाले
- 9) कथाकार नासिरा शर्मा - मोहन ओहाल
- 10) इक्कीसवीं सदी की कहानियों का अनुशीलन - अश्विनी काकडे
- 11) कहानीकार मोहन राकेश - ईश्वर प्रसाद बिदादा

उत्तर महाराष्ट्र विश्वविद्यालय, जलगाँव
प्रथम वर्ष कला हिंदी
प्रथम सत्र (1st Semester)
मुख्यांश पाठ्यक्रम (Core Course)
DSC HIN A-1 : हिंदी कहानी
प्रश्नपत्र का स्वरूप एवं अंक विभाजन

समय - दो घंटे	अंक - 60
प्र. 1) कहानियों पर आधारित विकल्पसहित दीर्घोत्तरी प्रश्न	अंक - 12
प्र. 2) कहानियों पर आधारित लघुत्तरी प्रश्न (चार में से दो)	अंक - 12
प्र. 3) कहानियों पर आधारित टिप्पणियाँ (चार में से दो)	अंक - 12
प्र. 4) कहानियों पर आधारित ससंदर्भ व्याख्या (चार में से दो)	अंक - 12
प्र. 5) अ) बहुपर्यायी प्रश्न (आठ में से छः)	अंक - 06
आ) एकवाक्यीय उत्तरवाले प्रश्न (आठ में से छः)	अंक - 06

प्रथम वर्ष कला हिंदी
प्रथम सत्र (1st Semester)
मुख्यांश प्रतिष्ठा (Core Course)
DSC HIN B -1 प्रयोजनमूलक हिंदी (03 क्रेडिट)
(DSC HIN A -1 हिंदी कहानी के लिए वैकल्पिक)

◆ **पाठ्यक्रम का उद्देश्य :-**

- i) छात्रों को प्रयोजनमूलक हिंदी के महत्त्व को समझाना।
- ii) छात्रों को मानक लिपि का परिचय कराना।
- iii) छात्रों को अंकलेखन से परिचित कराना।
- vi) छात्रों को हिंदी के व्याकरण का ज्ञान प्रदान करना।
- v) शब्द निर्माण, रिपोर्ट लेखन, कार्यालय टिप्पण, पत्राचार तथा पारिभाषिक शब्दावली का परिचय कराना।
- vi) पत्रकारिता तथा निबंध लेखन की क्षमता को विकसित करना।

◆ **प्रथम सत्र (1st Semester) पाठ्यक्रम -**

- 1) **प्रयोजनमूलक हिंदी -** परिभाषा, स्वरूप, व्यवहार के क्षेत्र, आवश्यकता और प्रयोजनमूलक हिंदी की विशेषताएँ।
- 2) **पत्र-लेखन -** सामान्य परिचय, पत्र लेखन की विशेषताएँ।
पत्र लेखन के प्रकार -
सामान्य पत्र - निमंत्रण, अभिनंदन तथा समवेदना पत्र।
आवेदन पत्र - नौकरी, छुट्टी तथा वेतनवृद्धि हेतु।
- 3) **पत्रकारिता** पत्रकारिता का स्वरूप, परिभाषा।
पत्रकारिता के प्रकार :- ग्रामीण पत्रकारिता, कृषि पत्रकारिता, दूरदर्शन पत्रकारिता, फिल्मी पत्रकारिता, खेल पत्रकारिता।
- 4) **व्याकरण -** लिंग, वचन, कारक, विशेषण तथा मराठी के प्रभाव से निर्माण होनेवाली गलतियों की जानकारी। शब्दनिर्माण - उपसर्ग एवं प्रत्ययों के द्वारा।
- 5) **निबंध लेखन -** सामान्य परिचय, निबंध के प्रकार (वर्णनात्मक, आत्मकथनात्मक, विचारात्मक, ललित निबंध)

✦ संदर्भ ग्रंथ

- 1) प्रयोजनमूलक हिंदी और पत्रकारिता - डॉ. दिनेश प्रसाद सिंह
- 2) आधुनिक हिंदी व्याकरण और रचना - डॉ. वासुदेवनंदन प्रसाद
- 3) मानक हिंदी व्याकरण - डॉ. लक्ष्मीकांत पाण्डेय
- 4) हिंदी निबंध और रचना - रामसकल शर्मा
- 5) सुबोध हिंदी व्याकरण एवं रचना - वीरेन्द्रकुमार गुप्ता
- 6) प्रयोजनमूलक हिंदी अधुनातन आयाम - डॉ. अंबादास देशमुख
- 7) प्रयोजनमूलक हिंदी : सिद्धान्त और प्रयोग - दंगल झाल्टे
- 8) प्रयोजनमूलक हिंदी - डॉ. तेजपाल चौधरी
- 9) हिंदी पत्रकारिता कल और आज - डॉ. ऋचा शर्मा

प्रथम वर्ष कला हिंदी
प्रथम सत्र (1st Semester)
मुख्यांश प्रतिष्ठा (Core Course)
DSC HIN B-1) प्रयोजनमूलक हिंदी
प्रश्नपत्र का स्वरूप एवं अंक विभाजन

समय - दो घंटे	अंक - 60
प्र. 1) प्रयोजनमूलक हिंदी पर दीर्घोत्तरी प्रश्न	अंक - 12
प्र. 2) अ) पत्रलेखन इकाई पर लघुत्तरी प्रश्न (दो में से एक)	अंक - 12
आ) सामान्य आवेदन पत्र तथा आवेदन पत्र का प्रारूप (दो में से एक)	
प्र. 3) पत्रकारिता पर आधारित लघुत्तरी प्रश्न (दो में से एक)	अंक - 12
प्र. 4) अ) वाक्य शुद्धिकरण (छः में से चार)	अंक - 12
आ) उपसर्ग पहचानना (छः में से चार)	
इ) प्रत्यय पहचानना (छः में से चार)	
प्र. 5) निबंध लेखन (पाँच में से किसी एक विषय पर)	अंक - 12

-----ooooooooo-----

रूचि आधारित साख पद्धति
Choice Based Credit System (CBCS)

बी.ए.प्रथम वर्ष कला हिन्दी
द्वितीय सत्र पाठ्यक्रम

◆ **मुख्यांश प्रतिष्ठा (Core Course) DSC HIN A-2 : हिंदी कविता**

पाठ्यपुस्तक : आधुनिक हिंदी काव्य प्रवाह - संपा- डॉ. ब्रह्मनेश्वर नाथ राय
प्रकाशक - शैलजा प्रकाशन,
57-पी, कुंज बिहार - II, यशोदा नगर
कानपुर-11, संस्करण 2014

➤ **निर्धारित पाठ्यपुस्तक में से निम्नलिखित कवियों की कविताएँ अध्ययनार्थ रखी गई है :-**

1) सखि, वे मुझसे कहकर जाते - मैथिलीशरण गुप्त	2) तोड़ती पत्थर - सूर्यकान्त त्रिपाठी 'निराला'
3) सुख-दुःख - सुमित्रानन्दन पन्त	4) गीतकार मर गया - रामधारी सिंह 'दिनकर'
5) जो बीत गई - हरिवंशराय बच्चन	6) प्रेत का बयान - नागार्जुन
7) सूनी-सी साँझ तक - अज्ञेय	8) गीत-फरोश - भवानी प्रसाद मिश्र
9) गाँधी जी के जन्मदिन पर - दुष्यन्तकुमार	10) प्रौढ़ शिक्षा - धूमिल
11) पिता - उदय प्रकाश	12) सात भाइयों के बीच चम्पा - कात्यायनी
13) स्त्रियाँ - अनामिका	14) खोज की बुनियाद - सुशीला टाकभोरे
15) अपने घर की तलाश - निर्मला पुतुल	

◆ **संदर्भ ग्रंथ -**

- 1) आधुनिक हिंदी काव्य प्रवाह - संपा. डॉ.ब्रह्मनेश्वर नाथ राय
- 2) नई कविता के नए कवि - विश्वंभर मानव
- 3) समकालीन कविता - विश्वनाथ प्रसाद तिवारी
- 4) समकालीन कविता - डॉ. सरजू प्रसाद मिश्र
- 5) आधुनिक हिंदी काव्यधारा - डॉ. सरजू प्रसाद मिश्र
- 6) कविता के नए प्रतिमान - डॉ. नामवर सिंह
- 7) समकालीन कविता का बीजगणित - कुमार मिश्र
- 8) समकालीन हिंदी कविता - परमानंद श्रीवास्तव
- 9) आधुनिक कविता का पुर्नपाठ - डॉ. करूणा शंकर उपाध्याय
- 10) छायावादोत्तर हिंदी कविता में ग्राम्यबोध - डॉ. सरोज वर्मा

उत्तर महाराष्ट्र विश्वविद्यालय, जलगाँव
बी.ए. प्रथम वर्ष कला हिंदी
द्वितीय सत्र (IInd Semester)
मुख्यांश प्रतिष्ठा (Core Course) DSC HIN A-2 : हिंदी कविता
प्रश्नपत्र का स्वरूप एवं अंक विभाजन

समय - दो घंटे	अंक - 60
प्र. 1) कविताओं पर आधारित विकल्पसहित दीर्घोत्तरी प्रश्न	अंक - 12
प्र. 2) कविताओं पर आधारित लघुत्तरी प्रश्न (चार में से दो)	अंक - 12
प्र. 3) कविताओं पर आधारित टिप्पणियाँ (चार में से दो)	अंक - 12
प्र. 4) कविताओं पर आधारित ससंदर्भ व्याख्या (चार में से दो)	अंक - 12
प्र. 5) A) बहुपर्यायी प्रश्न (आठ में से छः)	अंक - 06
B) एकवाक्यीय उत्तरवाले प्रश्न (आठ में से छः)	अंक - 06

प्रथम वर्ष कला हिंदी
द्वितीय सत्र (IInd Semester)
मुख्यांश पाठ्यक्रम (Core Course)
DSC HIN B-2 प्रयोजनमूलक हिंदी (03 क्रेडिट)
(DSC HIN A-2 हिंदी कविता के लिए वैकल्पिक)

✦ **पाठ्यक्रम :-**

- 1) **प्रयुक्ति :-** परिभाषा, उपयोग के विविध क्षेत्र (समाज, प्रशासन, व्यापार, विज्ञान), साहित्यिक, वाणिज्यिक, प्रशासनिक, वैज्ञानिक प्रयुक्तियों का परिचय
- 2) **मानक लिपि और अंकलेखन :-**
 - केंद्रीय हिंदी निदेशालय द्वारा स्वीकृत वर्णमाला।
 - देवनागरी लिपि चिह्नों का अध्ययन एवं प्रयोग (स्वर, व्यंजन, मात्राएँ, अनुनासिक, अनुसार, विसर्ग, हल्चिह्न, संयुक्त वर्ण, गृहित ध्वनियाँ)।
 - मानक हिंदी वर्तनी संबंधी नियमावली का परिचय (पूर्ण विराम, अल्पविराम, अर्ध विराम, प्रश्नचिह्न, विस्मयादिबोधक चिह्न, अवतरण, कोष्ठक, लोप चिह्न, संक्षेप चिह्न)।
 - अंकलेखन - संख्यात्मक शब्द लेखन (1 से 100 तक), गणितीय चिह्न, पहाड़े की शब्दावली का अध्ययन।
- 3) **रिपोर्ट लेखन :-** सभा-सम्मेलन, संगोष्ठी, उत्सव, समारोह से संबंधित।
- 4) **मीडिया लेखन :-** विज्ञापन लेखन, संवाद लेखन, रिपोर्टाज लेखन, उद्घोषणा लेखन, समाचार लेखन।
- 5) **पारिभाषिक शब्दावली :-**
 - कार्यालयों के टिप्पण, पत्राचार में प्रयुक्त शब्दावली/वाक्यांश।
(नमूना सूची संलग्न)
 - पदनाम सूची (नमूना सूची संलग्न)

✦ **संदर्भ ग्रंथ -**

- 1) व्यावहारिक हिंदी और रचना - कृष्णकुमार गोस्वामी, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली
- 2) व्यावसायिक संप्रेषण - डॉ. अनूपचंद्र भयाणी, राजपाल अण्ड सन्स, दिल्ली
- 3) प्रयोजनमूलक हिंदी (भाग १, २) - डॉ. उर्मिला पाटील, अतुल प्रकाशन, कानपुर
- 4) प्रयोजनमूलक हिंदी - विनोद गोदरे, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली
- 5) हिंदी वर्तनी और शब्द लेखन - केंद्रीय हिंदी निदेशालय, नई दिल्ली
- 6) देवनागरी विकास परिवर्तन और मानकीकरण - केंद्रीय हिंदी निदेशालय, नई दिल्ली
- 7) विराम चिह्न - राजमल जैन, ऑक्सफर्ड युनिवर्सिटी प्रेस, दिल्ली
- 8) वर्तनी संबंधी नियमावली - केंद्रीय हिंदी निदेशालय, नई दिल्ली
- 9) शुद्ध हिंदी - डॉ. हरदेव बाहरी
- 10) प्रयोजनमूलक हिंदी - डॉ. माधव सोनटक्के
- 11) मीडिया साहित्यिक और सामाजिक परिप्रेक्ष्य में - डॉ. विजय गाडे

प्रथम वर्ष कला हिंदी
द्वितीय सत्र (IInd Semester)
मुख्यांश पाठ्यक्रम (Core Course)
DSC HIN B-2) प्रयोजनमूलक हिंदी
प्रश्नपत्र का स्वरूप एवं अंक विभाजन

समय - दो घंटे

अंक - 60

प्र. 1) प्रयुक्ति पर विकल्पसहित दीर्घोत्तरी प्रश्न	अंक - 12
प्र. 2) मानक हिंदी और अंकलेखन इकाई पर आधारित लघुत्तरी प्रश्न (तीन में से दो)	अंक - 12
प्र. 3) रिपोर्ट लेखन इकाई पर आधारित लघुत्तरी प्रश्न (तीन में से दो)	अंक - 12
प्र. 4) मीडिया लेखन पर आधारित टिप्पणियाँ (चार में से दो)	अंक - 12
प्र. 5) अ) अंग्रेजी वाक्यांशों का हिंदी पर्याय और वाक्य में प्रयोग (आठ में से छः)	अंक - 12
आ) अंग्रेजी पारिभाषिक पदनाम सूचक शब्दों के हिंदी पर्याय (आठ में से छः)	

प्रयोजनमूलक हिंदी

कार्यालय टिप्पण तथा पत्राचार में प्रयुक्त शब्दावली / वाक्यांश (नमूना सूची)

As per details below	नीचे लिखे ब्योंरों के अनुसार
Above mentioned	उपर लिखित
Admission with permission	अनुमति लेकर ही भीतर आइए
By authority of	के अधिकार से
By Return of post	लौटती डाक से
Call for the report	रिपोर्ट मंगाइए
Circulate them and file	परिपत्रित करके फाइल किया गया
During the period	इस अवधि में
Enclosed statement	संलग्न विवरण
Explained in your letter	आपके पत्र में स्पष्ट किया गया
Fair copy of the letter	पत्र की स्वच्छ प्रति
For information and guidance	सूचना एवं मार्गदर्शन हेतु
Give information in detail	विस्तारपूर्वक विवरण प्रस्तुत कीजिए
Gradual recovery	क्रमशः वसूली
Hard and fast rule	सुनिश्चित नियम
Highly objectionable	अत्यंत आपत्तिजनक
Immediately below	ठीक नीचे
In due course	यथा समय
Joining Report	कार्यग्रहण/काम पर आने की सूचना
Jurisdiction	अधिकार क्षेत्र
Keep pending	निर्णयार्थ रोक रखा जाए
Keeping in view	ध्यान में रखते हुए
Leave without pay	अवैतनिक छुट्टी
Lowest quotation	न्यूनतम भाव
Maintenance allowance	निर्वाह भत्ता
May be permitted	अनुमति दी जाए

Necessary report is still awaited	आवश्यक रिपोर्ट की अभी तक प्रतीक्षा है ।
No objection certificate	अनापत्ति प्रमाणपत्र
Office Memorandum	कार्यालय ज्ञापन
Original Copy	मूल प्रति
Please discuss	कृपया चर्चा करें
Please issue reminder	कृपया अनुस्मारक भेजें ।
Prior approved	पूर्वानुमोदन
Qualified	अर्हता योग्य/प्राप्त
Query has been raised	प्रश्न उठाया गया है
Restrictions are removed	प्रतिबंध हटाए जाते हैं
Returned for reconsideration	पुनर्विचार के लिए लौटाया गया ।
Selection Committee	चयन समिति
Show cause notice	कारण बताओ नोटिस
Temporary Appointment	अस्थायी नियुक्ति
This is to Certify that	यह प्रमाणित किया जाता है कि.....
Under advice to us	हमें सूचना देते हुए
Urgent action is required	तुरंत कारवाई अपेक्षित है
Vacancies May be advertised	रिक्त पदों को विज्ञापित किया जाए
Valid reasons May be given	उचित कारण दिए जाए
Warning is given	चेतावनी दी जाती है
We regret with the remarks	हमें खेद है टिप्पणियों के साथ
You may recall	आपको स्मरण होगा
Yours obediently	आपका आज्ञाकारी

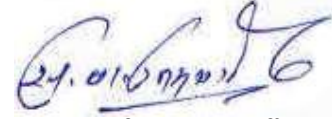
पदनाम नमूना सूची

Accountant	-लेखाकार	Inspector	-निरीक्षक
Advisor	-सलाहकार/ परामर्शदाता	Incharge Officer	-प्रभारी अधिकारी
Auditor	-लेखा परीक्षक	Joint Director	-संयुक्त निदेशक
Bill collector	-बिल संग्रहकर्ता	Joint Secretary	-संयुक्त सचिव
Block Development Officer	-खंड विकास अधिकारी	Law Officer	-विधि अधिकारी
Branch Manager	-शाखा प्रबंधक	Lady Welfare Officer	-महिला कल्याण अधिकारी
Cashier	-खजांची	Liasion Officer	-संपर्क अधिकारी
Chancellor	-कुलाधिपति	Managing Director	-प्रबंध निदेशक
Collector	-जिलाधीश	Medical Officer	-चिकित्सा अधिकारी
Commissioner	-आयुक्त	Nominee Director	-नामिक निदेशक
Custom Officer	-सीमा शुल्क अधिकारी	Officer	-अधिकारी
Census Officer	-जनगणना अधिकारी	Officer Trainee	-प्रशिक्षणार्थी अधिकारी
Dispatch Clerk	-प्रेषण लिपिक	Opposition Leader	-विरोधी दल-नेता
Development Officer	-विकास अधिकारी	Principal	-प्रधानाचार्य
Divisional Manager	-मंडल प्रबंधक	Public relations officer	-जनसंपर्क अधिकारी
Director of Education	-शिक्षा निदेशक	Planning Officer	-योजना अधिकारी
District Judge	-जिला न्यायाधीश	Receptionist	-स्वागती
Engineer	-अभियंता / इंजीनियर	Record keeper	-अभिलेखापाल
Elected Director	-निर्वाचित निदेशक	Regional Manager	-क्षेत्रीय प्रबंधक
Employment Officer	-रोजगार अधिकारी	Registrar	-कुलसचिव
Field Officer	-क्षेत्र अधिकारी	Stenographer	-आशुलिपिक/ स्टेनोग्राफर
Financial Commissioner	-वित्त आयुक्त	Supervisor	-पर्यवेक्षक
General Manager	-महाप्रबंधक	Treasurer	-कोषपाल
Godown Inspector	-गोदाम निरीक्षक	Tutor	-अनुशिक्षक
Governor	-राज्यपाल	Typist	-टंकक / टाइपिस्ट
Head Office	-प्रधान कार्यालय	Vice-Chancellor	-कुलपति
Head of Department	-विभागाध्यक्ष	Vigilance Officer	-सतर्कता अधिकारी
Hindi Officer	-हिंदी अधिकारी	Watchman	-चौकीदार
Honorary Advisor	-अवैतनिक सलाहकार	Zonal Manager	-मंडल प्रबंधक

-----000-----

प्रथम वर्ष कला - हिंदी
समकक्ष विषयों की सूची

अ. क्र.	पुराना पाठ्यक्रम	अ. क्र.	नया पाठ्यक्रम
1)	HIN 111 A) हिंदी सामान्य (G-1) प्रथम सत्र	1)	DSC HIN A-1 : हिंदी कहानी प्रथम सत्र
2)	HIN 121 A) हिंदी सामान्य (G-2) द्वितीय सत्र	2)	DSC HIN A-2 : हिंदी कविता द्वितीय सत्र
1)	HIN 111 B) प्रयोजनमूलक हिंदी (G-1) प्रथम सत्र	1)	DSC HIN B-1 : प्रयोजनमूलक हिंदी प्रथम सत्र
2)	HIN 121 B) प्रयोजनमूलक हिंदी (G-2) द्वितीय सत्र	2)	DSC HIN B-2 : प्रयोजनमूलक हिंदी द्वितीय सत्र

डॉ. सुनील कुलकर्णी

अध्यक्ष, हिंदी अध्ययन मंडल
उत्तर महाराष्ट्र विश्वविद्यालय, जलगाँव

**Kavayitri Bahinabai Chaudhari
North Maharashtra University**

'A' Grade NAAC Re-Accredited (3rd Cycle)

Jalgaon-425001, Maharashtra, (India)

**B.O.S. in History
B.A. First Year (History)
Semester I & II**

C B C S

With effect from **June-2018**

FOREWORD

As per the directive from the Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon the history syllabus for F.Y.B.A. (CBCS) had to be prepared. Guidelines for this were provided by the university.

Teachers of different colleges had separate and joint brainstorming session and arrived at a draft of syllabus in history for I& II semester of F.Y.B.A. The final draft incorporating the suggestion was placed before the Board of Studies in history on 26-06-2018 for approval.

Dr.Dattatraya Namdeo Wagh
Chairman
Board of Studies in History
Kavayitri Bahinabai Chaudhari
North Maharashtra University, Jalgaon

Kavayitri Bahinabai Chaudhari
North Maharashtra University, Jalgaon
B.O.S. in History
Choice Based Credit System
w.e.f. 2018-19

For Theory	1 Credit	1 Hour
	1 Credit	15 Hours/Semester
	2 Credits	30 Hours/Semester
	3 Credits	45 Hours/Semester

Salient features

- ❖ Cover an important topic of History of India 1857 to 1950.
- ❖ The course broadly covers the basic information in this period.
- ❖ The syllabus provides chronological sequence of the “units” of the subject matter with proper placement of topics with their linkage for better understanding.
- ❖ Develop an interest in student to study the history as discipline.
- ❖ For making learning of history more relevant, meaningful and interesting.
- ❖ Develop positive attitude and appreciate contribution of freedom fighters towards the independents of India.

Utility

- ❖ It will create a patriotism and nationalism among the students.
- ❖ The students will be made aware with the historical perspectives of the long freedom movement and sacrifices behind it through which the spirit of national integrity will be a part of study.
- ❖ The various approaches and contexts will be unraveled through the study of the subject.

Learning objective

- ❖ To introduce various perspectives of the Indian Freedom Movement.
- ❖ To develop the spirit of nationalism among students.
- ❖ To bring an awareness among the students as responsible citizen of the country.
- ❖ To inculcate Liberty, Equality, and Fraternity among the students.
- ❖ To inculcate the rational thinking among the students.

Kavayitri Bahinabai Chaudhari
North Maharashtra University, Jalgaon
Class- F. Y. B. A. History Syllabus (Semester Pattern)
Choice Base Credit System (With effect from June 2018)

Semester I						
Core Course		No of Credits	Hours/ Semester	Lectures/ Semester	Marks	
Code	Title				Ext.	Int.
HIS DSC A 1	History of India (1857-1950)	3	I	52	60	40
	And					
HIS DSC B 1	Social Formations and Cultural Patterns of the Ancient World	3	I	52	60	40
Semester II						
Core Course						
HIS DSC A 2	History of India (1857-1950)	3	II	52	60	40
	And					
HIS DSC B 2	Social Formations and Cultural Patterns of the Ancient World	3	II	52	60	40

For Theory	1 Credit	1 Hour
	1 Credit	15 Hours/ Semester
	2 Credits	30 Hours/ Semester
	3 Credits	45 Hours/ Semester

Kavayitri Bahinabai Chaudhari
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON
Syllabus of F. Y. B. A. History
Semester First
Choice Based Credit System, Semester System

Core Course-(HIS – DSC A 1)
HISTORY OF INDIA (1857-1950)

Marks 60

Period 52

Credits 03

Chapter 1: Socio-religious reform movements

(Credits :01, Marks:20)

- a. Brahmo Samaj, Prathana Samaj, Ramkrishna Mission, AaryaSamaj
- b. Wahabi, Deoband, Aligarh and Singh Sabha Movement
- c. Debates around Gender
- d. Caste ; Sanskritising and anti Brahminical trends

Chapter 2: Political Trends up to 1919

(Credits : 01, Marks:20)

- a. Political Ideology and Organization
- b. Formation of Indian National Congress
- c. Moderates and Extremists
- d. Swadeshi Movement
- e. Revolutionaries

Chapter 3: Nationalism and Social Groups: Interfaces

(Credits :01, Marks:20)

- a. Landlords, Professionals and Middle Classes
- b. Peasants
- c. Tribal
- d. Labour
- e. Dalit
- f. Women

Kavayitri Bahinabai Chaudhari
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON
Syllabus of F. Y. B. A. History
Choice Based Credit System, Semester System

Core Course-(HIS – DSC A 2)
Semester Second
HISTORY OF INDIA (1857-1950)

Marks 60

Period 52

Credits 03

Chapter 1: Gandhi and Nationalism after 1920

(Credits :01, Marks:20)

- a. Mahatma Gandhi his Perspectives and Methods
- b. Non Co-operation Movement ; Causes and Effects
- c. Civil Disobedience Movement
- d. Provincial Autonomy
- e. Quit India Movement
- f. Indian National Army

Chapter 2: Communalism

(Credits :01, Marks: 20)

- a. Rashtriya Swayam Sevak Sangh (RSS)
- b. Hindu Maha Sabha
- c. Muslim League

Chapter 3: Independence and Partition of India

(Credits :01, Marks: 20)

- a. Negotiations for Independence and Partition
- b. Partition riots
- c. Making of the constitution

Recommended Books

Arvind Ganachari, Nationalism and Social Reform in a Colonial Situation, Kalpaz Publication New Delhi, 2005.

Bipin Chandra & Others, India's Struggle for Independence, Penguin Books, New Delhi.

Bipan Chandra, , Communalism in Modern India . Vikas, NBT Delhi 1987.

Chand Tara, History of Freedom Movement in India[Vol.II Publication Division, Gov.of India, New Delhi

Chakrabarty, Bidyut (ed.), Communal Identity in India: Its Construction and Articulation in the Twentieth Century, Oxford University Press, New Delhi, 2003.

Charles Heimsath, Indian Nationalism and Hindu social reform, Princeton University Press, 1964.

Daniel Argov, Moderates and Extremists in the Indian National Movement, 1833-1920, 1967.

HeimsthCharls, Indian Nationalism and Hindu Social Reform, Princeton Unl Press

Hasan, Mushirul (ed.), India's Partition: Process, Strategy, Mobilization, Oxford University Press, New Delhi, 1993.

Jalal, Ayesha, The Sole Spokesman: Jinnah, the Muslim League and the Demand for Pakistan, Cambridge University Press, Cambridge, 1985.

Jones Kenneth, Social and Religion Reform Movement in Modern India, Cambridge UNN Press, New Delhi

K.N.Pannikar (ed), National and Left Movement in India, Vikas Publishing House Pvt,Ltd., New Delhi,1980.

Mahajan V.D., Modern Indian History, S.Chand Publication, New Delhi

Michal Edvards, British India 1772-1942 Rupa New Delhi

Mariam Dossal & Ruby Maloni, State Intervention and Popular Response Western India in the 19th Century, Popular Prakashn, Mumbai

Mishra B.B., The Indian Middle Classes : Their Growth in Modern Times, Oxford University Press, Delhi.

P.N.Chopra, (ed), Role of Indian Muslims in the Struggle for Freedom, Life and Life Publications, New Delhi, 1979.

RaghubirSinh, Indian States and the new Regime, D.B.Taraporevala sons, Mumbai.

Sarkar Sumit, Modern India 1885 to 1947 Macmillan New Delhi

Sen, Amiya (ed.), Social and Religious Reform, Oxford University Press, New Delhi, 2003.

Sen Sukomal, Working class of India: history of Emergence and Movement, 1830- 1970, K. P. Bagchi And Company, Calcutta, 1977.

Singh Anita Inder, The Origins of the partition of India, 1936-1947, Oxford University Press, New Delhi, 1987.

पाटील मधुकर व अमृतकरसुनिल, समकालीन भारत, अथर्व पब्लिकेशन्स,धुळे

पाटील संजय, भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास, कुमुद पब्लिकेशन्स,जळगाव

पाटीलमधुकरव चौधरी रमाकांत, भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास, अथर्व पब्लिकेशन्स,धुळे

पाटील बी.एन.,खानदेशातील समाज प्रबोधनाची चळवळ १९०० ते १९५०

पवार जयसिंगराव, हिंदुस्थानच्या स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

पंडित नलिनी, जातीयवाद आणि वर्गवाद, लोकवाडमय गृह,मुंबई

पंडित नलिनी, गांधी, ग्रंथाली प्रकाशन,मुंबई

पंडित नलिनी, महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाचा विकास, मॉडर्न बुक डेपो, पुणे

महाजन दिनेश, भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास (चोपडा तालुक्याच्या विशेष संदर्भासह), अथर्व पब्लिकेशन्स,धुळे

मोरवंचीकर रा.श्री.,आधुनिक भारत, पिंपळापुरे पब्लिशर्स, नागपूर

वाघ दत्तात्रेय नामदेव, साक्षेपी विचारवंत श.द.जावडेकर, सम्यकता प्रकाशन, धुळे

वैद्य व कोठेकर, आधुनिक भारताचा इतिहास, श्री साईनाथ प्रकाशन,नागपूर

वाळिवे रा.शं.,एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्राची सामाजिक पुनर्घटना भाग १, जोशी-लोखंडे प्रकाशन,पुणे

भामरे एन.डी.,अक्कलकुवा परिसरातील आदिवासी जमातींचासांस्कृतिक इतिहास, अथर्व पब्लिकेशन्स,धुळे

भामरे सर्जेराव, आदिवासींचे उठाव,अपरांत प्रकाशन,पुणे

बेडेकर,भणगे, भारतीय प्रबोधन, समाज प्रबोधन संस्था,पुणे १९७३

दीक्षित राजा, एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्र मध्यमवर्गाचा उदय, डायमंड पब्लिकेशन्स,पुणे

दीक्षित म.श्री.,एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्र : एक दृष्टिक्षेप, प्रकाशक म.श्री.दीक्षित,पुणे

देशपांडे प्र.न.,भारतीय स्वातंत्र्य लढा, विदया प्रकाशन, औरंगाबाद

देशपांडे स.ह.,सावरकर

शहा जी.बी. व पाटील बी.एन.,आधुनिक भारताचा इतिहास, प्रशांत पब्लिकेशन्स,जळगाव

शहा जी.बी.,खानदेशातील राष्ट्रवादाचा उदय आणि विकास, प्रशांत पब्लिकेशन्स,जळगाव

जावडेकर शं.द.,आधुनिक भारत, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन,पुणे

तळवलकर गोविंद, सत्तांतर, खंड १ ते ३, मौज प्रकाशन गृह,मुंबई

फडके य.दि.,विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र, श्रीविदया प्रकाशन,पुणे

बिपिनचंद्र, स्वातंत्र्याचा लढा, एनबीटी, नवी दिल्ली

ग्रोव्हर व बेल्हेकर, आधुनिक भारताचा इतिहास, एस चाँद दिल्ली

गोपाल एस.ब्रिटिश भारतातील सांस्कृतिक बंड, डायमंड पब्लिकेशन्स,पुणे

गारे गोविंद, स्वातंत्र्य लढयातील आदिवासी क्रांतिकारक, श्रीविदया प्रकाशन,पुणे

नगरकर वसंत, पाकिस्तानचे जन्मरहस्य,म.रा.सा.सं.मुंबई

ओमव्हेट गेल, वासाहतिक समाजातीलसांस्कृतिक बंड, सुगावा प्रकाशन,पुणे

निवड आधारित श्रेयांक पध्दत
प्रथम वर्ष कला इतिहास
Core Course- (HIS – DSC A 1)
प्रथम सत्र - भारताचा इतिहास (१८५७ ते १९५०)

गुण - ६०

Period 52

एकूण श्रेयांक -०३

प्रकरण१ सामाजिक व राजकीयसुधारणा चळवळी

(श्रेयांक ०१, गुण २०)

- अ) ब्राह्मो समाज, प्रार्थना समाज, रामकृष्ण मिशन, आर्य समाज
- ब) वहाबी, देवबंद, अलिगड आणि सिंग सभा चळवळ
- क) लिंगभाव - वादविवाद
- ड) जात :संस्कृतीकरण आणि ब्राह्मणविरोधी प्रवाह

प्रकरण २ राजकीय प्रवाह : १९१९ पर्यंत

(श्रेयांक ०१, गुण २०)

- अ) राजकीय विचारप्रवाह आणि संघटना
- ब) भारतीय राष्ट्रीय सभेची स्थापना
- क) मवाळ आणि जहाल
- ड) स्वदेशी चळवळ
- इ) क्रांतीकारी

प्रकरण ३ राष्ट्रवाद आणि सामाजिकगट अंतर्प्रवाह

(श्रेयांक ०१, गुण २०)

- अ) जमीनदार, व्यावसायिक आणि मध्यम वर्ग
- ब) शेतकरी
- क) आदिवासी
- ड) कामगार
- इ) दलित
- फ) स्त्रिया

निवड आधारित श्रेयांक पध्दत
प्रथम वर्ष कला इतिहास
Core Course- (HIS – DSC A 2)
द्वितीय सत्र - भारताचा इतिहास (१८५७ ते १९५०)

गुण - ६०

Period 52

एकूण श्रेयांक -०३

प्रकरण १ गांधी आणि राष्ट्रवाद १९२० नंतर

(श्रेयांक ०१, गुण २०)

- अ) महात्मागांधी आणि त्यांचा दृष्टिकोन आणि पध्दती
- ब) असहकार चळवळ, कारणे आणि परिणाम
- क) सविनय कायदेभंग चळवळ
- ड) प्रांतिक स्वायत्तता
- इ) चलेजाव चळवळ
- फ) आझादहिंद फौज

प्रकरण २ जमातवाद

(श्रेयांक ०१, गुण २०)

- अ) राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ
- ब) हिंदू महासभा
- क) मुस्लिम लीग

प्रकरण ३ भारताची फाळणी आणि स्वातंत्र्य

(श्रेयांक ०१, गुण २०)

- अ) स्वातंत्र्य आणि फाळणीकरिता वाटाघाटी
- ब) फाळणीकरिता दंगली
- क) राज्यघटनेची निर्मिती

Recommended Books

Arvind Ganachari, Nationalism and Social Reform in a Colonial Situation, Kalpaz Publication New Delhi, 2005.

Bipin Chandra & Others, India's Struggle for Independence, Penguin Books, New Delhi.

Bipan Chandra, , Communalism in Modern India . Vikas, NBT Delhi 1987.

Chand Tara, History of Freedom Movement in India[Vol.II Publication Division, Gov.of India, New Delhi
Chakrabarty, Bidyut (ed.), Communal Identity in India: Its Construction and Articulation in the Twentieth Century, Oxford University Press, New Delhi, 2003.

Charles Heimsath, Indian Nationalism and Hindu social reform, Princeton University Press, 1964.

Daniel Argov, Moderates and Extremists in the Indian National Movement, 1833-1920, 1967.

Heimsth Charls, Indian Nationalism and Hindu Social Reform, Princeton Unl Press

Hasan, Mushirul (ed.), India's Partition: Process, Strategy, Mobilization, Oxford University Press, New Delhi, 1993.

Jalal, Ayesha, The Sole Spokesman: Jinnah, the Muslim League and the Demand for Pakistan, Cambridge University Press, Cambridge, 1985.

Jones Kenneth, Social and Religion Reform Movement in Modern India, Cambridge UNN Press, New Delhi

K.N.Pannikar (ed), National and Left Movement in India, Vikas Publishing House Pvt,Ltd., New Delhi, 1980.

Mahajan V.D., Modern Indian History, S.Chand Publication, New Delhi

Michal Edvards, British India 1772-1942 Rupa New Delhi

Mariam Dossal & Ruby Maloni, State Intervention and Popular Response Western India in the 19th Century, Popular Prakashn, Mumbai

Mishra B.B., The Indian Middle Classes : Their Growth in Modern Times, Oxford University Press, Delhi.

P.N.Chopra, (ed), Role of Indian Muslims in the Struggle for Freedom, Life and Life Publications, New Delhi, 1979.

RaghubirSinh, Indian States and the new Regime, D.B.Taraporevala sons, Mumbai.

Sarkar Sumit, Modern India 1885 to 1947 Macmillan New Delhi

Sen, Amiya (ed.), Social and Religious Reform, Oxford University Press, New Delhi, 2003.
Sen Sukomal, Working class of India: history of Emergence and Movement, 1830- 1970, K. P. Bagchi And Company, Calcutta, 1977.
Singh Anita Inder, The Origins of the partition of India, 1936-1947, Oxford University Press, New Delhi, 1987.
पाटील मधुकर व अमृतकरसुनिल, समकालीन भारत, अथर्व पब्लिकेशन्स,धुळे
पाटील संजय, भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास, कुमुद पब्लिकेशन्स,जळगाव
पाटीलमधुकरव चौधरी रमाकांत, भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास, अथर्व पब्लिकेशन्स,धुळे
पाटील बी.एन.,खानदेशातील समाज प्रबोधनाची चळवळ १९०० ते १९५०
पवार जयसिंगराव, हिंदुस्थानच्या स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
पंडित नलिनी, जातीयवाद आणि वर्गवाद, लोकवाडमय गृह,मुंबई
पंडित नलिनी, गांधी, ग्रंथाली प्रकाशन,मुंबई
पंडित नलिनी, महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाचा विकास, मॉडर्न बुक डेपो, पुणे
महाजन दिनेश, भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास (चोपडा तालुक्याच्या विशेष संदर्भासह), अथर्व पब्लिकेशन्स,धुळे
मोरवंचीकर रा.श्री.,आधुनिक भारत, पिंपळापुरे पब्लिशर्स, नागपूर
वाघ दत्तात्रेय नामदेव, साक्षेपी विचारवंत श.द.जावडेकर, सम्यकता प्रकाशन, धुळे
वैद्य व कोठेकर, आधुनिक भारताचा इतिहास, श्री साईनाथ प्रकाशन,नागपूर
वाळिंबे रा.शं.,एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्राची सामाजिक पुनर्घटना भाग १, जोशी-लोखंडे प्रकाशन,पुणे
भामरे एन.डी.,अक्कलकुवा परिसरातील आदिवासी जमातींचासांस्कृतिक इतिहास, अथर्व पब्लिकेशन्स,धुळे
भामरे सर्जेराव, आदिवासींचे उठाव,अपरांत प्रकाशन,पुणे
बेडेकर,भणगे, भारतीय प्रबोधन, समाज प्रबोधन संस्था,पुणे १९७३
दीक्षित राजा, एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्र मध्यमवर्गाचा उदय, डायमंड पब्लिकेशन्स,पुणे
दीक्षित म.श्री.,एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्र : एक दृष्टिक्षेप, प्रकाशक म.श्री.दीक्षित,पुणे
देशपांडे प्र.न.,भारतीय स्वातंत्र्य लढा, विदया प्रकाशन, औरंगाबाद
देशपांडे स.ह.,सावरकर
शहा जी.बी. व पाटील बी.एन.,आधुनिक भारताचा इतिहास, प्रशांत पब्लिकेशन्स,जळगाव
शहा जी.बी.,खानदेशातील राष्ट्रवादाचा उदय आणि विकास, प्रशांत पब्लिकेशन्स,जळगाव
जावडेकर शं.द.,आधुनिक भारत, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन,पुणे
तळवलकर गोविंद, सत्तांतर, खंड १ ते ३, मौज प्रकाशन गृह,मुंबई
फडके य.दि.,विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र, श्रीविदया प्रकाशन,पुणे
बिपिनचंद्र, स्वातंत्र्याचा लढा, एनबीटी, नवी दिल्ली
ग्रोव्हर व बेल्हेकर, आधुनिक भारताचा इतिहास, एस चाँद दिल्ली
गोपाल एस.ब्रिटिश भारतातील सांस्कृतिक बंड, डायमंड पब्लिकेशन्स,पुणे
गारे गोविंद, स्वातंत्र्य लढ्यातील आदिवासी क्रांतिकारक, श्रीविदया प्रकाशन,पुणे
नगरकर वसंत, पाकिस्तानचे जन्मरहस्य,म.रा.सा.सं.मं.मुंबई
ओमव्हेट गेल, वासाहतिक समाजातीलसांस्कृतिक बंड, सुगावा प्रकाशन,पुणे

Syllabus of F. Y. B. A. History

Choice Based Credit System, Semester System

Core Course- (HIS – DSC B 1)

Social Formations and Cultural Patterns of the Ancient World

Learning objective

1. To introduce the student to the culture of various civilizations from ancient times onwards.
2. To highlight how this regional cultural identity forms a part of the main flow of the various cultural traditions.
3. To get acquainted with basic concepts, theories and methodology of social Philosophy.
4. To enable the students comprehend the transition of World from ancient to Modern times and its impact on the world.
5. To acquaint the students with growth of various movements that shaped the modern world.
6. To enable the students to understand the Political, Socio Economic and Cultural Developments of World from Pre Historic times.

Kavayitri Bahinabai Chaudhari

NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON

Syllabus of F. Y. B. A. History

Choice Based Credit System, Semester System

Core Course- (HIS – DSC B 1)

Semester First

Social Formations and Cultural Patterns of the Ancient World

Marks 60

Period 52

Credits 03

Chapter 1: Evaluation of humankind: (Credits :01, Marks: 20)

Paleolithic and Mesolithic cultures

Chapter 2: Food Production (Credits :01, Marks: 20)

Beginnings of agriculture and animal husbandry

Chapter 3: Bronze Age Civilization (Credits :01, Marks: 20)

- a. Egypt (Old Kingdom)
- b. Mesopotamia (upto the Akkadian Empire)
- c. China
- d. India

Kavayitri Bahinabai Chaudhari

NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON

Syllabus of F. Y. B. A. History

Choice Based Credit System, Semester System

Core Course- (HIS – DSC B 2)

Semester Second

Social Formations and Cultural Patterns of the Ancient World

Marks 60	Period 52	Credits 03
Chapter 1: Nomadic groups in central and West Asia:		(Credits :01, Marks: 20)
Debate on the advent of iron and its implication		
Chapter 2: Slave society in ancient Greece:		(Credits :01, Marks: 20)
Agrarian economy, urbanization, trade		
Chapter 3: Polis in ancient Greece :		(Credits : 01, Marks: 20)
Athens and Sparta, Greek Culture		

Recommended Books

- A. S. Altekar, State and Government in Ancient India, Motilal Banarasidas Delhi 1958.
B. Kumar, Encyclopedic study of World History, Kunal Books, New Delhi, 2012.
Bowie, John, Man Through the Ages, Weidenfeld and Nicolson, London, 1977.
Bai Shaoyi, An outline History of China
B. Trigger, Ancient Egypt : A Social History
Basham A.L. - The Wonder That Was India; Vol. I. 1971
Bhandarkar D. R. - Some Aspects of Ancient Indian Polity
Burns and Ralph : World Civilizations
B. Fagan, People of the Earth
Cambridge History of Africa, Vol. I
Craig, A.M., Graham, W.A., Kagan, D., Ozment, S., and Turner, F.M., The Heritage of World Civilization, 2 vols., Macmillan, 1986.
Davies H.A., An outline History of the World, Oxford University Press, London, 1964.
Durant Will, The Study of Civilization, Vol.I, (Our Oriental Heritage).
George W. Southgate, An Introduction to World History, J.M.Dent&Sons Ltd. London, 1956.
Gerrit P. Judd, A History of Civilization, Collier-Macmillan, New York, 1966, reprinted 1967.
Gohshal U. N., A History of Indian Political Ideas: The Ancient period and the period of Transition to the middle ages, oxford University Press, London, 1969.
Kosambi D. D., Culture and Civilisation of Ancient India: in Historical Outline, Routhledge and Kegan Paul, London, 1965.
L. Renou, Civilisation of Ancient India, (NCERT), New Delhi.
Majumdar, R. C. (ed.) - The History and Culture of the Indian People, Vol. I to V
Mittal P & Dua Geeta comp, Dates and eras in Ancient Indian History, Collection of Articles from the Indian Historical Quarterly (2 Vol) original, 2010.
M. L. Bhagi, Ancient India Culture and Thought, Indian Publication Ambala Cantt (NCERT).
Nanda S.P, History of the World, Dominant Publishers and distributors. Pvt. Ltd. New Delhi, 2007

Platt & Drummond, Our World through the Ages, Prentice-Hall, New York, 1959.
RanabirChakraborty- Exploring Early India, Up to C. AD 1300
R.J.Wenke, Patterns in Prehistory
RadhaKumudMookherji - Glimpses of Ancient India, B bay 1970.
Saggs, The greatness that was Babylon
Sood Vishal, Ancient Civilizations of the World, ABH Publishing Corporation, New Delhi, 2012.
Swain James Edgar (1970) -A History of World Civilization, Eurasia publishing House (P)
Ltd.Delhi-55.
ThaparRomila, India : From the origins to AD 1300, Penguin.
ThaperRomila - A History of India Vol.-I, Penguin, England, 1966.
V.Gordon Childe, What Happened in History
Webster, Hutton, History of Civilization – Ancient and Medieval
आचार्य धनंजय, प्राचीन भारत, श्री साईनाथ प्रकाशन, नागपूर
ओतुरकर रा.वि.व इतर, जगाचा संक्षिप्त इतिहास, अनाथ विद्यार्थी गृह प्रकाशन,पुणे
थोरवत, गायकवाड, पाटील, प्राचीन भारत, द्वारका प्रकाशन, शेवगाव
कोसांबी डी.डी.,प्राचीन भारतीय संस्कृती व सभ्यता, डायमंड पब्लिकेशन,पुणे
कुलकर्णी अ.रा.,प्राचीन भारत संस्कृती आणि इतिहास, गोकुळ मासिक प्रकाशन,पुणे
कुलकर्णी अ.रा.व इतर, संस्कृतीचा इतिहास, सुविचार प्रकाशन,पुणे
कोलारकर श.गो.,पाश्चिमात्य जग, मंगेश प्रकाशन,नागपूर
मुखर्जी राधाकुमुद, प्राचीन भारत, राजकमल प्रकाशन, नवी दिल्ली
मराठे डी.एस.,जगाचा इतिहास, देशमुख आणि कं.प्रा.लि.पुणे
झा डी.एन.,प्राचीन भारत ऐतिहासिक रुपरेखा, केसागर पब्लिकेशन,पुणे
गायधनी र.ना.,प्राचीन भारताचा इतिहास, केसागर पब्लिकेशन,पुणे
जोशी स्मिता,भारतीय इतिहास, डायमंड पब्लिकेशन,पुणे
सिरसीकर, जगाचा इतिहास
नाईकनवरे वैजयंती, प्राचीन समाज, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
पवार जयसिंगराव, मानव जातीचा इतिहास, अजब पुस्तकालय, कोल्हापूर
सांझगिरी प्रभाकर, मानवाची कहानी,पीपीएच मुंबई

निवड आधारित श्रेयांक पध्दत

प्रथम वर्ष कला इतिहास

Core Course-(HIS – DSC B1)

प्रथम सत्र - सामाजिक बांधणी आणि प्राचीन जगातीलसांस्कृतिक पध्दती

गुण - ६०

Period 52

एकूण श्रेयांक -०३

प्रकरण १ मानवीजीवनाचे मुल्यमापन - पुराश्म युग आणि मध्याश्म युगीनसंस्कृती

(श्रेयांक ०१, गुण २०)

प्रकरण २ अन्न उत्पादन : शेतीची सुरुवात आणि पशूपालन

(श्रेयांक ०१, गुण २०)

प्रकरण ३ ताम्रपाषाणयुगीनसंस्कृती

(श्रेयांक ०१, गुण २०)

अ) इजिप्त (जुने राज्य)

ब) मेसोपोटेमिया (अक्काडिअन साम्राज्य)

क) चीन

ड)हिंदुस्थान

निवड आधारितश्रेयांक पध्दत

प्रथम वर्ष कला इतिहास

Core Course-(HIS – DSC B2)

द्वितीय सत्र - सामाजिक बांधणी आणि प्राचीन जगातीलसांस्कृतिक पध्दती

गुण - ६०

Period 52

एकूण श्रेयांक -०३

प्रकरण १	मध्य आणि पश्चिम आशियातील नोमॅडिक गट : लोहाचा शोध आणि त्याच्या परिणामाबाबत वादविवाद	(श्रेयांक ०१, गुण २०)
प्रकरण २	प्राचीनग्रीसमधीलगुलाम समाज : कृषी अर्थव्यवस्था, शहरीकरण, व्यापार	(श्रेयांक ०१, गुण २०)
प्रकरण ३	प्राचीनग्रीस मधील पोलिस : अथेन्स आणि स्पार्टा, ग्रीकसंस्कृती	(श्रेयांक ०१, गुण २०)

Recommended Books

- A. S. Altekar, State and Government in Ancient India, MotilalBanarasidas Delhi 1958.
B. Kumar, Encyclopedic study of World History, Kunal Books, New Delhi, 2012.
Bowler, John, Man Through the Ages, Weidenfeld and Nicolson, London, 1977.
Bai Shaoyi, An outline History of China
B.Trigger, Ancient Egypt : A Social History
Basham A.L. - The Wonder That Was India; Vol. I. 1971
Bhandarkar D. R. - Some Aspects of Ancient Indian Polity
Burns and Ralph : World Civilizations
B.Fagan, People of the Earth
Cambridge History of Africa, Vol. I
Craig, A.M., Graham, W.A., Kagan, D., Ozment, S., and Turner, F.M., The Heritage of World Civilization, 2 vols., Macmillan, 1986.
Davies H.A., An outline History of the World, Oxford University Press, London, 1964.
Durant Will, The Study of Civilization, Vol.I, (Our Oriental Heritage).
George W. Southgate, An Introduction to World History, J.M.Dent&Sons Ltd. London, 1956.
Gerrit P. Judd, A History of Civilization, Collier-Macmillan, New York, 1966, reprinted 1967.
Gohshal U. N., A History of Indian Political Ideas: The Ancient period and the period of Transition to the middle ages, oxford University Press, London, 1969.
Kosambi D. D., Culture and Civilisation of Ancient India: in Historical Outline, Routhledge and Kegan Paul, London, 1965.
L. Renou, Civilisation of Ancient India, (NCERT), New Delhi.
Majumdar, R. C. (ed.) - The History and Culture of the Indian People, Vol. I to V
Mittal P &DuaGeeta comp, Dates and eras in Ancient Indian History, Collection of Articles from the Indian Historical Quarterly (2 Vol) original, 2010.
M. L. Bhagi, Ancient India Culture and Thought, Indian Publication Ambala Cantt (NCERT).
Nanda S.P, History of the World, Dominant Publishers and distributors. Pvt. Ltd. New Delhi, 2007
Platt & Drummond, Our World through the Ages, Prentice-Hall, NewYork, 1959.
RanabirChakrvarti- Exploring Early India, Up to C. AD 1300
R.J.Wenke, Patterns in Prehistory
RadhaKumudMookherji - Glimpses of Ancient India, B bay 1970.
Saggs, The greatness that was Babylon
Sood Vishal, Ancient Civilizations of the World, ABH Publishing Corporation, New Delhi, 2012.
Swain James Edgar (1970) -A History of World Civilization, Eurasia publishing House (P) Ltd.Delhi-55.

ThaparRomila, India : From the origins to AD 1300, Penguin.
ThaperRomila - A History of India Vol.-I, Penguin, England, 1966.
V.Gordon Childe, What Happened in History
Webster, Hutton, History of Civilization – Ancient and Medieval
आचार्य धनंजय, प्राचीन भारत, श्री साईनाथ प्रकाशन, नागपूर
ओतुरकर रा.वि.व इतर, जगाचा संक्षिप्त इतिहास, अनाथ विद्यार्थी गृह प्रकाशन,पुणे
थोरवत, गायकवाड, पाटील, प्राचीन भारत, द्वारका प्रकाशन, शेवगाव
कोसांबी डी.डी.,प्राचीन भारतीय संस्कृती व सभ्यता, डायमंड पब्लिकेशन,पुणे
कुलकर्णी अ.रा.,प्राचीन भारत संस्कृती आणि इतिहास, गोकुळ मासिक प्रकाशन,पुणे
कुलकर्णी अ.रा.व इतर, संस्कृतीचा इतिहास, सुविचार प्रकाशन,पुणे
कोलारकर श.गो.,पाश्चिमात्य जग, मंगेश प्रकाशन,नागपूर
मुखर्जी राधाकुमुद, प्राचीन भारत, राजकमल प्रकाशन, नवी दिल्ली
मराठे डी.एस.,जगाचा इतिहास, देशमुख आणि कं.प्रा.लि.पुणे
झा डी.एन.,प्राचीन भारत ऐतिहासिक रुपरेखा, केसागर पब्लिकेशन,पुणे
गायधनी र.ना.,प्राचीन भारताचा इतिहास, केसागर पब्लिकेशन,पुणे
जोशी स्मिता,भारतीय इतिहास, डायमंड पब्लिकेशन,पुणे
सिरसीकर, जगाचा इतिहास
नाईकनवरे वैजयंती, प्राचीन समाज, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
पवार जयसिंगराव, मानव जातीचा इतिहास, अजब पुस्तकालय, कोल्हापूर
सांझगिरी प्रभाकर, मानवाची कहानी,पीपीएच मुंबई

North Maharashtra University,
Jalgaon

Syllabus for

F.Y.B.A

Geography

(With effect from June 2018)

Choice Based Credit System (CBCS)

North Maharashtra University,
Jalgaon

Choice Based Credit System (CBSC)

Under Graduate Programme UG
F.Y.B.A Geography

Curriculum Structure and Scheme of Evaluation for B.A First Year With effective
from June 2018

Semester	Paper No.	Title of the Paper	Credit
I	Gg. 101	PHYSICAL GEOGRAPHY: PART- I (Lithosphere)	03
II	Gg. 201	PHYSICAL GEOGRAPHY: PART- II (Atmosphere & Hydrosphere)	03

प्रश्न पत्रिकेचे स्वरूप
(CBSC Pattern)
वर्ग - एफ. वाय. बी. ए.

वेळ - २ तास

गुण - ६०

सुचना -

१. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

२. सर्व प्रश्न बंधनकारक आहेत.

प्र. १. ला. एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सहा)

गुण - १२

१.-----

२.-----

३.-----

४.-----

५.-----

६.-----

७.-----

८.-----

९.-----

प्र. २. रा. तीन ते चार वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

गुण - १२

१.-----

२.-----

३.-----

४.-----

५.-----

६.-----

प्र. ३. रा. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

गुण - १२

१.-----

२.-----

३.-----

४.-----

५.-----

प्र. ४. था. टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

गुण - १२

१.-----

२.-----

३.-----

४.-----

प्र. ५. वा. सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

गुण - १२

१.-----

२.-----

३.-----

NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON
F.Y.B.A. (SEMESTER – I) GEOGRAPHY SYLLABUS
W.E.F. JUNE- 2018

Total Credits – 03

External Marks – 60

Internal Marks - 40

Gg. 101 PHYSICAL GEOGRAPHY: PART– I (Lithosphere)

Sr. No.	Topic	Sub Topic	Unit	Periods	Marks
1	Imaginary Lines and Movement of The Earth	A. Imaginary Lines	i. Parallels of Latitudes – Equator, Tropic of Cancer & Capricorn, Arctic, Antarctica Circles and Poles. ii. Meridians of Longitudes – Prime Meridian	20	10
		B. Movement of The Earth	i. The Earth Axis ii. Rotation of the earth and It's effects iii. Revolution of the earth and Its effects.		10
2	Origin of Oceans and Continents	A. Wagener's Continental Drift Theory and Interior of the Earth	i. Salient feature of distribution of Continent and Oceans. Continental Drift Theory a) Basic Concept b) Evidences c) Criticism ii. Interior of the earth Crust, Mantle, Core and their minor details	20	10
		B. Rocks and Earthquake and Volcanoes	i. Definition, Classification and Characteristics of Rocks a) Igneous Rocks b) Sedimentary Rocks c) Metamorphic Rocks ii. Causes and effects of Earthquake with examples. iii. Volcanoes - Types, Causes, effects		10

3	Weathering and Work of Geomorphical Agents	A. Weathering	<ul style="list-style-type: none"> i. Definition ii. Types of weathering <ul style="list-style-type: none"> i. Mechanical ii. Chemical iii. Biological 	20	10
		B. Work of Geomorphical Agents	<ul style="list-style-type: none"> iii. River, Erosional landforms of river: <ul style="list-style-type: none"> i. V shaped Valley ii. Pot holes iii. Gorge iv. Rapids v. Waterfall iv. Depositional Landforms of river <ul style="list-style-type: none"> i. Meanders ii. Ox-Bow lakes iii. Flood Plains iv. Levees v. Deltas v. Winds, Erosional landforms of wind <ul style="list-style-type: none"> i. Blow- out or Deflation ii. hollows, iii. Mushroom Rock, iv. Yardangs, v. Zeugen, vi. Inselburgs. vi. Depositional landforms of wind – Sand Dunes, Barkhans and Loess 		

References:-

- Ahirrao, W.R., Alizad, S.S. and Dhapte, C.S., 1998. Morphology and Landscape, Nirali Prakashan, Pune
- Bloom, A.L., 1998. Geomorphology. A Systematic Analysis of Late Cenozoic Landforms. Pearson Education (Singapore) Pte. Ltd.
- Chaudhari S.R., V.J. Patil & Arvind Badgujar (2014) : Physical Geography Prashant Publication Jalgaon
- Chorley R. J. (ed.), 1972: Spatial Analysis in Geomorphology, Harper and Row.
- Christopher son, R.W. 2000, Geo-systems, Prentice Hall, INC. USA
- Hamblin, W.K., 1989. The Earth's Dynamic Systems, Macmillan Publishing Company, New York.
- Husain, M., 2001. Fundamentals of Physical Geography, Rawat Publication, Jaipur.
- Kale, V.S. and Gupta, A., 2001. Introduction to Geomorphology, Orient Longman, Calcutta.
- Monkhouse, F.J., 1996. Principles of Physical Geography, Hodder and Stoughton, London.
- Strahler A. H., 2008: Modern Physical Geography(4 Edition), Wile
- Singh, Savindra : Physical Geography (Eng./Hindi)
- Suryawanshi D.S., & Others, 2011. Geography (Lithosphere & Hydrosphere), Vrinda publication, Jalgaon
- Trevartha, G.T: Elements of Physical Geography) McGraw Hill, New York.

- Alan H. Strahler & Mark Potosnak: Physical Geography (II Edt. 2011) John Wiley & son Inc. 978-0-476-13486-3

- Alan Strahler (2011) : Introducing Physical Geography John Wiley & son Inc. 978-0-476-13486-3

- S.P.Date & Sanjivani Date : Prakruti Buvidnyan, Anirudha Publishing H.K.Doifode(2008)House Pune Suvarna, Shilpa, 444/1 Shanivarpeth, Near Maruti Temple.
- H.J. deBlij & Peter O Mullar (2004) : Physical Geography IIIed Edit. Oxford University Press. 0-19-516022-3

NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON

F.Y.B.A. (SEMESTER – II) GEOGRAPHY SYLLABUS

W.E.F. JUNE- 2018

Total Credits – 03

External Marks – 60

Internal Marks - 40

Gg. 201 PHYSICAL GEOGRAPHY: PART- II (Atmosphere&Hydrosphere)

Sr. No.	Topic	Sub Topic	Unit	Periods	Marks
1	Atmosphere And Insolation	A. Origin Composition and Structure of Atmosphere	i. Introduction, Meaning of Atmosphere ii. Structure of Atmosphere a) Troposphere b) Stratosphere c) Ionosphere	20	10
		B. Insolation	i. Definition ii. Factors affecting the insolation a. Angle of the Sun rays b. Distance between earth and sun c. Distance between earth and sun d. Effects of atmosphere iii. Temperature – Horizontal and Vertical Distribution		10
2	Atmospheric Pressure, Winds and Atmospheric Moisture	A. Pressure Belt and Winds	i. Measurement of Atmospheric Pressure a) Definition of Isobars b) Formation of Pressure Belts c) Shifting of Pressure Belts and Their effects ii. Types of Winds a) Planetary Winds b) Monsoon winds c) Land and Sea Breezes	20	10
		B. Humidity and Precipitation	i. Definition and Types of Humidity a) Absolute Humidity		10

			b) Relative Humidity ii. Forms of Precipitation- Fog, Dew, Frost, Hail, Rain, Snowfall iii. Types of Rainfall a. Convectonal b. Orographic /Relief c. Cyclonic		
3	Hydrosphere	A. Submarine Relief	i. General Structure of ocean Floor ii. Submarine Relief of Indian Ocean	20	10
		B. Ocean Currents	i. Definition ii. Causes of Ocean Currents iii. Ocean Currents in Atlantic Ocean iv. Ocean Currents in Indian ocean		10

References:

1) Sankar R Chaudhari & Misrilal B. Chavan	Prakruti Bhugol, Prashant Publications, Jalgaon
2) Monkhouse J. (1971)	Principles of Physical Geography, University of London Press, Ltd.
3) Strahler A.N., & A.H. Strahler (1978)	Modern Physical Geography, Johan Wiley and Sons, New York.
4) Trewartha Robinsin Hammond (1967)	Physical Elements of Geography, McGraw Hill Books company, New York.
5) Frederich K Lutgens & Edward J ; Trabuck (11th Edition)	The Atmosphere PHI Learning Private Ltd New Delhi
6) K. Sidharth	Atmosphere, Weather & Climate Kisalaya Publications, Pvt Ltd. B-5/4, Poorvi Marg, NEA, Opp shri Gangaram Hospital New Delhi
7) Roger G Barry & Richard J Chorley (2003)	Atmosphere, Weather & Climate, Routledge Publications
8) Subhah Mehtani & Amarjit Sinha;	Oceanography, Common Wealth Publishing (1st edition 2010) Pvt Ltd, 4831/24 Pralhad street, Ansari Road Dariya Ganj, New Delhi
9) Alan P Trujillo & Harold Thurman	Elements of Oceanography, 10th edition, (2012) PHI Learning Private Ltd New Delhi
10) K. Siddhartha	Oceanography, Kisalaya Publications, Pvt Ltd. B-5/4, Poorvi Marg, NEA, Opp shri Gangaram New Delhi

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥

**NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY,
JALGAON**

**SYLLABUS FOR F.Y.B.A.
SEMESTER PATTERN
(CHOICE BASED CREDIT SYSTEM)**

**POLITICAL SCIENCE
&
PUBLIC ADMINISTRATION
(WITH EFFECT FROM JUNE - 2018)**

North Maharashtra University Jalgaon
Syllabus for F.Y.B.A.
With Effect from June 2018
Semester Pattern
Choice Based Credit System (CBCS)

Political Science

General Paper

C.C. POL - G 101 - A - (Semester I)

- **Indian Constitution**

C.C. POL - G - 201 - B - (Semester II)

- **Indian Government**
-

Optional Paper

C.C. POL - G - 101 – A (Semester I)

- **Political Theory and key concept**

C.C. POL - G - 201 – B (Semester II)

- **Political Theory and key concept**
-

Public Administration

General Paper

C.C. PUB - G - 101 - A - Semester I

- **Rural Administration in Maharashtra**

C.C. PUB - G - 201 - B - Semester II

- **Urban Administration in Maharashtra**

North Maharashtra University Jalgaon
Syllabus for F.Y.B.A.
With Effect from June 2018
Semester Pattern
Choice Based Credit System (CBCS)
SEMESTER I - Political Science

Sr. No.	Paper	Old Course	Old Course June 2015	CBCS, New Course June 2018
1	Sem I Gen. Paper C.C. POL - A- G – 1 DSC - A I	Indian Constitution	Introduction to Indian Constitution	Indian Constitution
	Sem I Gen. Paper (optional) C.C. POL - A- G – 1 DSC - A I	Local self Government in Maharashtra	Rural Local Government in Maharashtra	Political Theory and Key concept
SEMESTER II				
2	Sem II Gen. Paper C.C. POL - A- G – 1 DSC - A II	Local self Government in Maharashtra	Urban Local Government in Maharashtra	Indian Government
	Sem II Gen. Paper (optional) C.C. POL - A- G – 1 DSC - A - II			Political Theory and Key concept
SEMESTER I - Public Administration				
1	Sem I Gen. Paper C.C. PUB - B - G – II DSC - B - I	Indian Administration	Indian Administration System	Rural Administration In Maharashtra
SEMESTER II				
2	Sem II Gen. Paper C.C. PUB - B - G – II DSC - B - II	Indian Administration	Indian Administration System	Urban Administration In Maharashtra

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्र.क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
प्र.१ ला	एका वाक्यात उत्तरे लिहा (नऊ पैकी कोणतेही सहा)	१२
प्र.२ रा	तीन ते चार वाक्यात उत्तरे लिहा (सहा पैकी कोणतेही चार)	१२
प्र.३ रा	थोडक्यात उत्तरे लिहा (पाच पैकी कोणतेही तीन)	१२
प्र.४ था	टिपा लिहा (चार पैकी कोणतेही दोन)	१२
प्र.५ वा	सविस्तर उत्तरे लिहा (तीन पैकी कोणतेही एक)	१२

North Maharashtra University, Jalgaon
Choice Based Credit System (CBCS)
Faculty of Humanities
Under Graduate Programme (U.G.)
Curriculum Structure and scheme of Evaluation for B.A. First Year
With effect from 2018-19
Political Science

Semester	Paper No.	Title of the paper	period week	Total Period	Credit	Int. Exam. Marks	Ex. Exam Marks	Total Marks
I	C.C. Pol - G - 101 - A	Indian constitution	04	60	* 03	40	60	100
** Optional I	C.C. Pol - G - 101 - A	Political Theory and Key Concept	04	60	* 03	40	60	100
II	C.C. Pol - G - 201 - B	Indian Government	04	60	* 03	40	60	100
** Optional II	C.C. Pol - G - 201 - B	Political Theory and Key Concept	04	60	* 03	40	60	100
Public Administration								
Semester	Paper No.	Title of the paper	period week	Total Period	Credit	Int. Exam. Marks	Ex. Exam Marks	Total Marks
I	C.C. Pol - G - 101 - A	Rural Administration in Maharashtra	04	60	* 03	40	60	100
II	C.C. Pol - G - 101 - B	Urban Administration in Maharashtra	04	60	* 03	40	60	100

North Maharashtra University Jalgaon
Choice Based Credit System (CBCS)
Faculty of Humanities
Syllabus for F.Y.B.A.
Semester Pattern
(Political Science & Public Administration)

- C.C. POL - G - 101 - A -Indian constitution
C.C. POL - G - 201 – B- Indian Government
 - Optional Paper -
C.C. POL - G - 101 – A- & C.C. POL - G - 201 - B
 - Political Theory and Key Concept
C.C. PUB - G - 101 - A -Rural Administration in Maharashtra
C.C. PUB - G - 201 – B- Urban Administration in Maharashtra
-

High Lights of the Paper

- **Course Rationale -**

This paper deals with concepts and dimension in political system. It highlights various aspects of political system. Government process, rule, Laws, Constitutional process, political socialization participation and political mode. ruination etc.

- **Utility of the course -**

This course will helpful learners to understand dynamics within political process action power system In India and across the country.

- **Learning Objective -**

The main purpose of this course is to acquaint the student of Indian political & Constitutional system process.

N.M.U. JALGAON
CHOICE BASED CREDIT SYSTEM
F.Y.B.A. POLITICAL SCIENCE
DISCIPLINE SPECIFIC CORE COURSE (4)

With form June - 2018

C.C.POL - G - 101 A, Paper I - Indian Constitution

DSC - A - I

Credit : 03

Periods - 60

Marks - 60

Semester - I

Course Rational : - This paper is a basic introduction to the process, concept and working of Indian constitution. India Constitution is a social document. This paper acquaints students with the constitution, design of state structure institutions and their actual working over time. The Indian constitution accommodates conflicting impulses of liberty and justice, territorial decentralization and a strong union for instance within itself. The paper traces the embodiment some of these conflicts in constitutional provisions and shows how thus have played out in political practices in further encourages study of state in situation in their mutual interaction with the larger extra constitutional environment & recent trends in Indian democracy.

Course Content	Periods	Marks
Chapter:1 Indian Constitution & Indian Federal System	20	20
A. Indian Constitution:Historical background, Making Process, Preamble,Salient features of Indian Constitution		
B. Indian Federal System : Structure,Nature , Features of Indian Federal System		
Chapter : 2 Fundamental Rights, Duties & Directive Principals	20	20
A. Fundamental Rights & Duties : Meaning, Scope, Nature & Importance of fundamental Rights & Duties, Difference between Rights & Duties		
B. Directive Principals : Meaning, Scope, Types, Nature and Importance of Directive Principles , Differences between Fundamental Rights and Directive Principles.		
Chapter :3 Constitutional Bodies And Amendment Process	20	20
A. Constitutional Bodies : National Minority Commission National Human Rights Commission National Institution for Transforming India		
B. Amendment Process: Meaning, Importance Provision in Indian Constitution Major Amendments – 73, 74, 86,101.		

Reference Books : (For both semesters)

1. **Dr. Bhimrao Ambedkar** - The constitution of India, (Edi. 2011)
2. **Basu Durga Das** - Introduction to the constitution of India, New Delhi, Print ice - Hall of India
3. **Ram Joshi** - Marina Pinto, Louis D' silva, The Indian Constitution and its working. Bombay Orient Longman.
4. **Phadke Y.D. & S. Shrinivas** - The Indian Constitution, Himalayan Publishing Co., Girgaon
5. **Johari J.C.** - Indian Political System, Anol Publications Pvt. Ltd., New Delhi
6. **M.N. Srinivas** - 'Social change in Modern India', Bombay, Allied Publishers.
7. **R. Kothari** - Politics in India, Delhi, Orient Longman, 1970
8. **R. Kothari** - Democratic Policy and Social Change in India, Delhi, Allied Publishers, 1976
9. **S. Kothari** - Social Movement and the Redefinition of Democracy, Boulder, Colorado West view Press, 1993
10. **J. Donnelly** - The Concept of Human Rights, London, Croom Helm, 1985.
11. **J. Borwnlie** - Basic Documents of Human Rights, 2nd Edn., Oxford, The Clarendom Press 1992.
12. **Geol S.R.** - Right to Information and Good Governance. Deep and Deep Publication Pvt Ltd., New Delhi, 2007
13. **Dr. Manohar T. Patil** - Panchayat Raj, Democracy and Development in India, Chandralok Publication, Kanpur - 21
14. **Dr. Pramod Pawar** - Indian Constitution Chandralok Publication, Kanpur - 21
15. **Dr. Sambhaji Patil** - Local Self Government, Chandralok Publication, Kanpur - 21
16. **राजेंद्र शंकर भट्ट** - संविधान - शंकाएँ और संभावनाएँ, पंचशील प्रकाशन, जयपूर - 302003

17. प्रा. श्रीराम माहेश्वरी - अखिल भारतीय सेवाएँ, पंचशील प्रकाशन, जयपूर - 3
18. डॉ. पा.श्री. घारे - भारतीय प्रशासन, महाराष्ट्र विद्यपीठ ग्रंथ निर्मिती मंडळ, पुणे
19. प्रा. बी.टी. देशमुख - भारतीय संविधान, पिंपळापुरे पब्लिशर्स, नागपूर
20. डॉ. बा.ल. भोळे - भारतीय राज्यव्यवस्था, पिंपळापुरे पब्लिशर्स, नागपूर
21. प्रा. बी.बी. पाटील - भारतीय शासन, फडके, प्रकाशन, कोल्हापूर
22. डॉ.सौ. शुभांगी राठी - भारताचे शासन व राजकार, कैलास पब्लिकेशन, औरंगाबाद
23. डॉ.सौ. शुभांगी राठी, प्रा. नाडेकर, प्रा. दुसाने - भारतीय लोकशाही गणराज्य - दुसरे सत्र, वृंदा पब्लिजे शन, जळगाव
24. डॉ. अलका देशमुख - भारतीय शासन आणि राजकारण, श्री साईनाथ प्रकाशन, नागपूर
25. डॉ. एस.जी. देवगावकर - भारतीय राज्यव्यवस्था श्री साईनाथ प्रकाशन, नागपूर
26. डॉ.पी.डी. देवरे, डॉ.एस.एम. विसपुते, डॉ. डी.एस. निकुंभ - भारतीय लोकशाही गणराज्य, प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव
27. डॉ. प्रमोद पवार, डॉ.सौ. शुभांगी राठी - भारतीय लोकशाही गणराज्य - पहिले सत्र, वृंदा पब्लिजे शन, जळगाव
28. डॉ.डी.एस. निकुंभ, डॉ. सुरेंद्र मोरे - भारतीय संविधान - भाज -1, भाज -2, प्रशांत पब्लिजे शन, जळगाव
29. डॉ. मनोहर तुकाराम पाटील - पंचायत राज व महिला सहभाग, इंडोव्हिजन पब्लिकेशन्स, लातूर
30. डॉ. शुभांगी राठी - भारताचे संविधान, अथर्व पब्लिकेशन, जळगाव
31. प्रा. बी.बी. पाटील - लोज प्रशासन
32. डॉ. पारस बोरा - लोज प्रशासन शास्त्र
33. डॉ. अर्जुनराव दर्शनकर - लोज प्रशासन शास्त्र
34. डॉ. विजय तुंटे, डॉ. संदीप नेरकर - भारतीय राज्यव्यवस्था, प्रशांत प्रकाशन, जळगाव 2011
35. डॉ. विजय तुंटे, डॉ. संदीप नेरकर, प्रा. जयेश पाडवी - भारतीय संविधानाची ओळख, प्रशांत प्रकाशन, जळगाव 2017

N.M.U. JALGAON
CHOICE BASED CREDIT SYSTEM
F.Y.B.A. POLITICAL SCIENCE
DISCIPLINE SPECIFIC CORE COURSE (4)
With Effect from June - 2018

C.C. POL - G - 101 , Paper I - Political Theory & Key concept
DSC - A - I **Periods –60**
Credit : 03 **Marks - 60**

Semester - I

Course Rational : - This course aims to introduce certain key aspects of conceptual analysis in political theory. It seeks explain the evaluation and usage of these concepts, ideas and theories with reference to individual thinkers both historically and analytically. The different ideological stand point with regard to various concepts and theories are to be critically explained with the purpose of highlighting the difference in their perspectives and in order to understand their continuity and change. Furthermore there is need to skill required to engage in debates surrounding the application of the concepts.

Course Content	Periods	Marks
Chapter 1 Political theory :-	20	20
A) Political theory: Definition, Meaning, Nature, scope & significance.		
B) Approaches to the study of Political Science		
I Traditional Approaches		
II Contemporary Approaches		
C) Decline and Resurgence of Political theory.		
Chapter 2 Liberty and Equality :-	20	20
A) Liberty : Meaning, Definition, Nature, Scope Types of Liberty.		
B) Equality : Meaning, Definition, Nature, Scope Types of Equality.		
C) Relation between Liberty & Equality.		
Chapter 3 Rights and Justice :-	20	20
A) Rights : Meaning, Definition, Nature, Types of Rights.		
B) Justice : Meaning, Definition, Nature, Types of Rights.		
C) Relation between Liberty, Equality and Justice.		

N.M.U. JALGAON
CHOICE BASED CREDIT SYSTEM
F.Y.B.A. POLITICAL SCIENCE
DISCIPLINE SPECIFIC CORE COURSE (4)
With Effect from June - 2018

C.C. POL - G - 201 B, Paper II - Political Theory & key concept
DSC - A - II **Periods -60**
Credit : 03 **Marks - 60**

Semester - II

Course Content	Periods	Marks
Chapter 1 Power and Authority :- 1. Power : Meaning, Definition, Nature Types of power. 2. Authority : Meaning, Definition, Nature Types of Authority. 3. Relation between power and Authority	20	20
Chapter 2 Citizenship and civil society :- 1. Citizenship :Meaning, Definition, Nature Types of citizenship 2. Civil Society : Meaning, Definition , Nature 3. Relation between citizenship & Civil society.	20	20
Chapter 3 Social Change Political and obligation: - 1. Social Change: Meaning, Definition, Nature Elements of Social change Theories of social change. 2. Political obligation: Meaning, Nature, Definition, Characteristics, Types of political obligation. 3. Resistance of Social Change and Political Obligation	20	20

Reference Book

- 1) Bhargava, R and Acharya, A. : Political Theory an Introduction
(eds.) New Delhi, Pearson Longman
- 2) Jhohari J.C. : Comparative Political Theory.
- 3) Mahajan V.D. : Political Philosophy
- 4) Coker R.C. : Recent Political Thought
- 5) Mishra K.K. : Modern Political Theory
- 6) Varma S.P. : Inodern Political Theory
- 7) Ramaswamy S. : Political Theory, Ideas and Concepts
- 8) Barker Earnest : Principle of Social and Political
Theory
- 9) डॉ. भोळा भा.ल. : राजकीय सिध्दांत आणि विश्लेषण
- 10) डॉ. चौसाळकर अशोक : नव मार्क्सवाद काही राजकीय विचार, लेख,
परामर्श खंड.
- 11) प्रा. गजेंद्रगड व्ही.एन. : समकालीन समाजशास्त्रीय विचार
- 12) डॉ. राठी शुभांगी : राज्यशास्त्राची मुलतत्त्वे, कैलास पब्लिकेशन,
औरंगाबाद
- 13) येरज्ज र श्रीराम : राजकीय सिध्दांत
- 14) चौपडे किसन : राजकीय सिध्दांताची मुलतत्त्वे
- 15) बोराळ्ज र जृ.दि. : राजकीय सिध्दांत
- 16) खेडकर डी.ए. : राजकीय सिध्दांतातील मुलभूत संकल्पना
- 17) जु लज्जी सुधाज्ज र : राजकीय सिध्दांत
- 18) डॉ. निकुंभ दिलीपसिंज : आधुनिक राजकिय विचार प्रणाली, प्रशांत पब्लिकेशन,
जळगाव.
- 19) डॉ. देवरे, डॉ. विसपुते, डॉ. निकुंभ : राजकिय विचार प्रणाली, प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव.
- 20) प्रा. पाटील बी.बी. : राजकीय सिध्दांतातील आणि संकल्पना, फडके प्रकाशन
- 21) प्रा. डॉ. फड एस.बी. : उच्चतर आधुनिक राजकीय सिध्दांत, विद्याबुक, औ.बाद
- 22) प्रा. डॉ. बेनके-गुडगे सुवर्णा : राजकीय सिध्दांत, प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव.
- 23) प्रा. डॉ. काळे अशोक : राजकीय सिध्दांत, नाजपुर.

N.M.U. JALGAON
CHOICE BASED CREDIT SYSTEM
F.Y.B.A. POLITICAL SCIENCE
DISCIPLINE SPECIFIC CORE COVESE (4)
With Effect from June - 2018

C.C.PUB - G – 101-A, Paper I Rural Administration in Maharashtra
DSC - B I **Periods -60**
Credit : 03 **Marks - 60**

Semester - I

Course Content	Periods	Marks
Chapter 1 Maharashtra State and Rural Administration :- A).Maharashtra State :Creation of Maharashtra State, Sanyukta Maharashtra movement, Formation of Maharashtra State (Position, Area, Administrative Structure) B) Rural Administration: Historical Background ,Meaning, Definitions Nature and Function	20	20
Chapter 2 Formation and Structure of Rural Administration :- A) Formation of Rural Administration : Various Committee i) V.P. Naik committee ii) L.N. Bongirwar committee iii) P.B. Patil committee B) Structure of Rural Administration : Panchayat raj System i) Zilha Parishad ii) Panchayat Samiti iii) GramPanchayat – Gramsabha (Composition Power and Function)	20	20
Chapter 3 Officers and Problems of Rural Administration A) Officers : Political Administrative Level i) Zilha Parishad (President, CEO) ii) Panchayat Samiti (sabhapati, BDO) iii) Grampanchayat (Sarpanch, Gramsevak) B) Problems and challenges i) Financial System-Corruption ii) ICT and Political influence, iii) Official and non-official relation	20	20

N.M.U. JALGAON
CHOICE BASED CREDIT SYSTEM
F.Y.B.A. POLITICAL SCIENCE
DISCIPLINE SPECIFIC CORE COVESE (4)
With Effect from June - 2018

C.C.PUB - G -201 B , Urban Administration in Maharashtra

DSC - B I
Credit : 03

Periods - 60
Marks - 60

Semester - II

Course Content	Periods	Marks
Chapter 1 Maharashtra State and Urban Administration:- A) Maharashtra State : Urban Administration and Urban Government, Urbanization, Nature, Structure, Characteristics of Administrative System B) Urban Administration : Historical Background ,Meaning, Definitions Nature and Function	20	20
Chapter2 Structure of Urban Administration and :- New Changes of 74 th Amendment A) Structure of Urban Administration i) Municipal Corporation ii) Municipality iii) Nager Parishad and various Bodies (Structure Powers and Functions) B) 74 constitution Amendment and New Changes of Urban Administration i) Provision ii) Impact iii) Reality	20	20
Chapter 3 Officers and Problems of Urban Administration :- A) Officers : Political Administrative Level i) Municipal Corporation (President, Chief Officer) ii) Municipality (President, Chief Officer) iii) Nagar Parishad (President, Chief Officer) B) Problems and challenges i) Financial System-Corruption ii) ICT and Political influence, iii) Official and non-official relation	20	20

Reference (Semester - I & II)

- 1) B.S. Bhargava, Panchayatraj System and Political Parties.
- 2) गोविंद यमलवाड, भारतातील स्थानिक स्वराज्य संस्था, कल्पना प्रकाशन, नांदेड, वर्ष -
- 3) अर्जूनराव दर्शनकार, पंचायतराज आणि नागरीप्रशासन
- 4) टी.एन. गायकवाड, महाराष्ट्रातील स्थानिक प्रशासन, कल्पना प्रकाशन, नांदेड.
- 5) द्वारका प्रसाद सावले, लोकप्रशासन, अॅटलांटीक प्रकाशन, दिल्ली, 2006.
- 6) बोरा / शिरसाठ, लोकप्रशासन शास्त्र, विद्या बुक्स पब्लिकेशन, औरंगाबाद, 2013.
- 7) वा.भा. पाटील, महाराष्ट्र प्रशासन, प्रशांत प्रकाशन, जळगाव, 2012.
- 8) दिलीपसिंह निकुंभ / डॉ. विजय तुंटे, महाराष्ट्र प्रशासन, प्रशांत प्रकाशन, जळगाव, 2015
- 9) बी.बी. पाटील, लोकप्रशासन, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, 1995
- 10) Shantaram Bhogle, Local Self Government in India, Kailas Publication, Aurangabad.

**North Maharashtra University,
Jalgaon**

Economics

**Curriculum structure and Scheme of Evolution for
B.A. First Year with effect from 2018-2019**

**Syllabus for (Ist and IInd Sem)
Semester Pattern**

**CHOICE BASED CREDIT SYSTEM(CBCS)
Under Graduate Programme(U.G. Course)
(60:40 PATTERN)
w.e.f. June-2018-19**

FACULTY OF HUMANITIES – STRUCTURE OF BA PROGRAMME UNDER C.B.C.S. PATTERN

Subject : Economics

Sr. No.	Semester / Credit	Discipline Specific Core Course (12 Paper of 06 Credits) (D.S.C.)	Ability Enhancement Compulsory Course (02 Papers of 02 Credit + 01 Environment Studies) (AEC)	Skill Enhancement Course (04 Papers of 02 Credit) (SEC)	Discipline Specific Elective Course (DSE) 04 Papers of 06 Credits	Generic Elective (02 Papers of 06 Credits) GE
01	I Sem. Credits :18	Comp. English (03)	-	-	-	-
		MIL Comp. (Mar./Hindi) (03)				
		DSC A- 1(03)ECO- 101 A- Principles of Micro Economics-I OR ECO-101-B Economics of Maharashtra Since Refrom Era-I				
		DSC B -2(03) Eco-101 Basic of Home Economics				
		DSC C -3(03)				
		DSC D -4(03)				
02	II Sem. Credits :20	Comp. English (03)	Environmenta l Studies (Credit (02)	-	-	-
		MIL Comp. (Mar./Hindi) (03)				
		DSC A- 1 (03) ECO- 201 A- Principles of Micro Economics - II OR ECO-201-B Economics of Maharashtra Since Refrom Era -II				
		DSC B -2(03) Eco-201 Home Mangement II				
		DSC C -3(03)				
		DSC D -4(03)				
03	III Sem. Credits :20	Comp. English (03) Mil Comp. (Mar./Hindi) (03) DSC A- 3 (03) (S-2) DSC B -3 (03) (G-2) DSC C -3 (03) DSC D -3 (03)	-	SEC-1(02)	-	-

04	IV Sem. Credits :20	Comp. English (03) Mil Comp. (Mar./Hindi) (03) DSC A- 3 (03) (S-2) DSC B -3 (03) (G-2) DSC C -3 (03) DSC D -3 (03)	-	SEC-2(02)	-	-
05	V Sem. Credits :22	-----	English Communicati on (Credit)(02)	SEC-3(02)	DSE 1 (03) DSE 2 (03) DSE 3 (03) DSE 4 (03)	GE 1 (03) GE 2 (03)
06	VI Sem. Credits :22	-----	English Communicati on (Credit)(02)	SEC-4(02)	DSE 1 (03) DSE 2 (03) DSE 3 (03) DSE 4 (03)	GE 1 (03) GE 2 (03)
Total Credits :-122		24x03=72	02x03=06	04x02=08	08x03=24	04x03=12
Total Credit = 72+06+08+24+12=122						
Note:- For Psychology and Geography Practical 01 Credits = 02 Hours						

NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON

FACULTY OF HUMANITIES

New Syllabus for F.Y.B.A. SEMESTER I & II
CHOISE BASED CREDIT SYSTEM - CBCS
General Subject: Economics & Home Economics
With Effect from June 2018

All are Optional Papers

STRUCTURE OF ECONOMICS PAPER

General Subject: Economics : SEMESTER I With Effect From : June 2018		
Sr.No.	Course Code No.	Titles of Paper
1	Eco G-101(A)	Principles of Micro Economics -I
2	Eco G-101(B)	Economy of Maharashtra Since Reform Era-I
General Subject: Economics : Semester - II With Effect From : June 2018		
Sr.No.	Course Code No.	Titles of Paper
1	Eco G-201(A)	Principles of Micro Economics - II
2	Eco G-201(B)	Economy of Maharashtra Since Reform Era-II

Home Economics - Semester - I With Effect From : June 2018		
Sr.No.	Course Code No.	Titles of Paper
1	HEco G-101	Basics of Home Economics
Home Economics - Semester - II With Effect From : June 2018		
Sr.No.	Course Code No.	Titles of Paper
1	HEco G-201	Home Management

NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON

FACULTY OF HUMANITIES

New Syllabus For F.Y.B.A. SEMESTER I & II
General Subject: Economics & Home Economics
With Effect from June 2018
All papers are optional papers

Structure of Equivalence

Equivalence For First Year Bachelor of Arts (F.Y.B.A.)					
Economics					
General Subject: Economics : Semester I (W.E.F. June 2013)			General Subject: Economics : Semester I (W.E.F. June 2017)		
Old Papers			New Papers		
Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper	Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper
1	Eco G-101 (A)	Principles of Economics -I	1	Eco G-101 (A)	Fundamentals of Economics -I
2	Eco G-101(B)	Economy of Maharashtra Since-1981 -I	2	Eco G-101(B)	Economy of Maharashtra Since Reform Era-I
General Subject: Economics : Semester II (W.E.F. June 2013)			General Subject: Economics : Semester II (W.E.F. June 2017)		
Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper	Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper
1	Eco G-201(A)	Principles of Economics -II	1	Eco G-201(A)	Fundamentals of Economics -II
2	Eco G-201(B)	Economy of Maharashtra Since-1981-II	2	Eco G-201(B)	Economy of Maharashtra Since Reform Era-II

Equivalence For First Year Bachelor of Arts (F.Y.B.A.)					
Home Economics					
General Subject: Home Economics : Semester I (W.E.F. June 2013)			General Subject: Home Economics : Semester I (W.E.F. June 2017)		
Old Papers			New Papers		
Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper	Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper
1	HEco G-101	Basic Economics-I	1	HEco G-101	Basics of Home Economics
General Subject: Home Economics : Semester II (W.E.F. June 2013)			General Subject: Home Economics : Semester II (W.E.F. June 2017)		
Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper	Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper
2	HECO G-201	Home Management	2	HEco G-201	Home Management

NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON

FACULTY OF HUMANITIES

New Syllabus For F.Y.B.A. SEMESTER I & II
General Subject: Economics & Home Economics

With Effect from June 2018

CHOISE BASED CREDIT SYSTEM - CBCS

All papers are optional papers

Structure of Equivalence

Equivalence For First Year Bachelor of Arts (F.Y.B.A.)					
Economics					
General Subject: Economics : Semester I (W.E.F. June 2017)			General Subject: Economics : Semester I (W.E.F. June 2018)		
Old Papers			New Papers		
Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper	Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper
1	Eco G-101 (A)	Fundamentals of Economics –I	1	Eco G-101 (A)	Principles of Micro Economics-I
2	Eco G-101(B)	Economy of Maharashtra Since Reform Era-I	2	Eco G-101(B)	Economy of Maharashtra Since Reform Era-I
General Subject: Economics : Semester II (W.E.F. June 2017)			General Subject: Economics : Semester II (W.E.F. June 2018)		
Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper	Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper
1	Eco G-201(A)	Fundamentals of Economics –II	1	Eco G-201(A)	Principles of Micro Economics–II
2	Eco G-201(B)	Economy of Maharashtra Since Reform Era-II	2	Eco G-201(B)	Economy of Maharashtra Since Reform Era-II

Equivalence For First Year Bachelor of Arts (F.Y.B.A.)					
Home Economics					
General Subject: Home Economics : Semester I (W.E.F. June 2017)			General Subject: Home Economics : Semester I (W.E.F. June 2018)		
Old Papers			New Papers		
Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper	Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper
1	HEco G-101	Basics of Home Economics	1	HEco G-101	Basics of Home Economics
General Subject: Home Economics : Semester II (W.E.F. June 2017)			General Subject: Home Economics : Semester II (W.E.F. June 2018)		
Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper	Sr. No.	Course Code No.	Titles of Paper
2	HEco G-201	Home Management	2	HEco G-201	Home Management

North Maharashtra University, Jalgaon

FACULTY OF HUMANITIES

NEW SYLLABUS, F Y B A (G-1 : GENERAL ECONOMICS) - Part - I (W.E.F. June-2018)

C.B.C.S. PATTERN

SEMESTER - I

Paper code Eco G-101(A): Principles of Micro-economics-I

General (optional) Paper

External Marks 60 + Internal Marks 40 = Maximum Total marks: 100

Total periods: 60

Credit 3

• Objective of the paper:

1. Introduced the students to the basic principles of microeconomic theory.
2. To introduced the students behaviour of consumer, producer in Economy, Price determination in market and also factor pricing.
3. How to microeconomic concepts can be applied to analyze real life situations.

Unit -1 - Introduction to Microeconomics and theory of demand and supply

Lecture -20

- a) What is Economics - only Scarcity Definition.
- b) What is microeconomics - Definition and meaning.
Nature , Scope and limitation of microeconomics.
- c) Theory of choice – problems of Economic choice , Choice and opportunity cost.
- d) Basic Economic problem, price mechanism.
- e) Theory of demand – concept, determinants and law of demand, shifting of demand curve.
- f) Elasticity of demand – Concept, types of Elasticity (Price Elasticity , Income Elasticity, Cross Elasticity, Substitution Elasticity) Calculating Elasticity. Determines of Price Elasticity.
- g) Theory of Supply – Concepts , determinants of supply and law of supply , shifting of supply curve.
- h) Market Equilibrium – Meaning of market and Equilibrium, Market Equilibrium by demand and supply / price determination in market (Application of demand and supply).
- i) Real prices in Market – Rationing price, Floors price, Administered price, Auction and mixed prices.

Unit-2 – Consumer Theory

Lecture -20

- a) Cardinal Utility approach – Concept and types of utility.
- b) The law of diminishing marginal utility, The law of equi- marginal utility.
- c) Ordinal utility approach - Indifference curve, basic assumption of consumer Preferences, Principles of marginal rate of substitution , Properties of indifference curve.
- d) Budget constraint/ Budget line, consumer equilibrium by indifference curve analysis, price effects, income effects and substitution effect (only concept).

Unit 3- Production and Costs Theory

Lecture -20

- a) Basic Concept – Production, plant, firm, Industry, inputs, outputs, short run, long run level of production, scale of production.

- b) Production function – Assumptions, Total, Average, marginal production and production curve, the law of variable proportion.
- c) The law of return to scale, Isoquant and Isocost line, cost minimizing equilibrium (Least cost combination of factors).
- d) Economies and Diseconomies of scale.
- e) Concept of cost money cost, Explicit cost, Implicit cost, normal profit, Real cost, opportunity cost, private cost, social cost, total average and marginal cost.
- f) Short run cost and cost curve, fixed cost, Variable cost and total cost, short run cost curve, U shaped average cost curve.
- g) Long run cost and cost curve.

The End

North Maharashtra University, Jalgaon

FACULTY OF HUMANITIES

NEW SYLLABUS, F Y B A (G-1 : GENERAL ECONOMICS) - Part - II (W.E.F. June-2018)

C.B.C.S. PATTERN

SEMESTER - II

Paper code Eco G-201(A): Principles of Microeconomics-II

General (optional) Paper

External Marks 60 + Internal Marks 40 = Maximum Total marks: 100

Total periods: 60

Credit 3

• **Objective Of the paper:**

1. Introduced the students to the basic principles of micro-economic theory.
2. To introduced the students behaviour of consumer, producer in Economy, Price determination in market and also factor pricing.
3. How to micro-economic concepts can be applied to analyze real life situations.

1. Revenue of firm, and Firm Equilibrium-

Lecture -20

- a) Revenue- Total Average and marginal revenue and Revenue Curve, Relationship between Average and marginal revenue, competition and revenue curve of firms (perfect competition, monopoly, monopolistic competition)
- b) Equilibrium of firms – Concept of equilibrium, firm equilibrium, Assumptions, Marginal cost and Marginal Revenue methods of Equilibrium.
- c) Perfect Competition – meaning and features. Assumptions of perfect Competition,
- d) Output and price determination in perfect competition.
- e) Equilibrium of firm under perfect competition, short run equilibrium, shut down point for a competitive firm, break even analysis, long run equilibrium of firm.
- f) Short run and long run equilibrium of Industry .

2. Equilibrium of firm and Industry under Monopoly & Imperfect competition.

Lecture-20

- a) Monopoly- Meaning and characteristics, types, aims of monopolist price determination under monopoly by marginal cost and marginal revenue method, short run and long run equilibrium of monopoly firm. Factors effecting long run monopoly price, Discriminative monopoly, (Price discrimination) concept , types of degrees, Essential condition of price discrimination, dumping concept, consequences of price discrimination, remedies for monopoly .
- b) Monopolistic Competition – Imperfect competition, concept and causes of Imperfection, monopolist competition – concept, features, short run and long run equilibrium of firm and industry / Group, product differentiation, selling cost only concepts.
- c) Oligopoly – meaning and features , sources of oligopoly, natural causes of Bigness, classification of Oligopoly.
- d) Duopoly- meaning and features.

3. A) Factor Pricing

Lecture-20

- a) Modern theory of Income distribution.
- b) Rent – meaning, forms of Rent (Gross rent, Economic rent, Quasi rent, Contract rent, Ability rent, Scarcity rent) modern Rent theory.

- c) Wages - Meaning, Nominal and Real wages, Factor affecting on wages, causes of wages differentiation, modern theory of wages.
- d) Interest- Meaning, Gross and Net Interest, Causes of Variation in Interest rate, Liquidity preference theory of Interest.
- e) Profit- Meaning, Gross and Net profit, characteristics of profit, Risk and Uncertainty bearing theory of profit, Innovation theory of profit.

B) Market failure.

- f) Support of a free market economy.
- g) Market failure – Causes of market failure.
- h) Government Intervention – objectives, Needs, Tools, Government interventions in Indian mixed economy.
- i) Cost of Government intervention.

The End

संदर्भ -

1. Cast , carl E & Ray C fair 8th Edi.2007 principles of economics person Education.
2. Lipsey, Christal, Economics (12th Edi. 2011) Oxford University Press, U.K.
3. Samuelson, Nordhys, Economics, Tata McGrow Hill, New Delhi.
4. Dhingra, Garg, Microeconomics Theory, sultan chand and sons, New Delhi.
5. Ahuja H.L. Advance Microeconomics, S. Chand and company, New Delhi
6. Zigan M.L. Microeconomics, Vrinda Publications, New Delhi.
7. Seth M.L. principles of Economics, Laxmi Narayan Agrawal , Agara.
8. Dwivedi D.N. microeconomics Theory, Vikas Publishing House Pvt. Ltd. New Delhi
9. Chakravarty S.R. Microeconomics, Allied Pub. A Pvt.Ltd. New Delhi
10. Mithani D.M. managerial Economics, Himalaya, Publishing House, Mumbai
11. S.P.Singh, Mocreconomics, S. Chand and Co. New Delhi
१२. महाजन मुकुंद, व्यावसायिक अर्थशास्त्र, निराली प्रकाशन, पुणे
१३. शिंदे एम.एन., सूक्ष्मलक्षी अर्थशास्त्र, अजीत पब्लिकेशन्स, इस्लामपूर
१४. देसाई, जोशी, अर्थिक विश्लेषण भाग-१, निराली प्रकाशन,पुणे
१५. भावे, केळकर, मूल्य सिध्दान्त, महाराष्ट्र ग्रंथ निर्मिती मंडळ, नागपूर
१६. देशमुख राम, सूक्ष्म अर्थशास्त्र, विद्या प्रकाशन, नागपूर.
१७. चव्हाण एन.एल. (२०१६) सूक्ष्म लक्षी अर्थशास्त्र, प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव.
१८. चव्हाण एन.एल. (२०१५) प्रगत सूक्ष्म लक्षी अर्थशास्त्र, प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव.
१९. पाटील एस.डी.,तायडे (२०१४) उच्चस्तर सूक्ष्म अर्थशास्त्र, अथर्व पब्लिकेशन, जळगाव.
२०. पवार, जगताप (२०१७) सूक्ष्म अर्थशास्त्र, प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव.

North Maharashtra University, Jalgaon

FACULTY OF HUMANITIES

NEW SYLLABUS. F Y B A (G-1 : GENERAL ECONOMICS) - Part - I (W.E.F. June-2018)

C.B.C.S. PATTERN

SEMESTER - I

**Paper code Eco G-101(B): Economy of Maharashtra since Reform Era-I
General (optional) Paper**

External Marks 60 + Internal Marks 40 = Maximum Total marks: 100

Total periods: 60

Credit 3

• **Objective Of the paper:**

1. To aware students about the various issues of the Economy of Maharashtra.
2. To increase the understanding of Students about Social and Economic Problems before Economy of Maharashtra.
3. To prepare Student for Competitive exams.

-
- 1. Introduction of the Economy (Periods-20)**
 - a. General description of the Economy of Maharashtra.
 - b. Main features of the Economy of Maharashtra.
 - c. It's Significance in the Indian Economy
 - d. Size, Growth rate & Density of Population in Maharashtra.
 - e. Rural& Urban Population
 - f. Literacy Rate & Sex Composition of The State Population
 - g. Unemployment & Poverty in The State
 - h. State's Employment promotion Programmes
 - i. Nature, Objectives & progress of M. G.N.E.G.S. & other employment Schemes
 - j. State Role in Housing Development in Urban & Rural Areas
 - k. Maharashtra Human Development Programme
 - l. Women Development Programmes & Schemes in The State
 - 2. Agriculture Scenario in Maharashtra (Periods-20)**
 - a. Role of agriculture in the economy of Maharashtra.
 - b. Main Crops & Area Under Cultivation
 - c. Development of Agricultural and Allied Activities in The State
 - d. Agriculture productivity-Problems & Policies
 - e. Indebtness Of Farmers & Problem Of Waiving The Debt
 - f. Development of Irrigation Facilities in The State & Government Policy
 - g. Dairy Development in Maharashtra
 - 3. Co-Operative Sector in Maharashtra (Periods-20)**
 - a. Meaning, Objectives, Features & Present Status of Co-Operative Movement.
 - b. Structure of Co-Operative Financial System in Maharashtra.
 - c. Co-operative Marketing- Features & objective, Present and Future Agenda
 - d. Co-Operative Sugar Industry-Present Status and Problems
 - e. Co-Operative Movement in Maharashtra since Reform Era.

North Maharashtra University, Jalgaon

FACULTY OF HUMANITIES

NEW SYLLABUS, **F Y B A (G-1 : GENERAL ECONOMICS) - Part - II** (W.E.F. June-2018)

C.B.C.S. PATTERN

SEMESTER-II

Paper code Eco G-201(B) : Economy of Maharashtra Since Reform Era-II

General (Optional) Paper

External Marks 60 + Internal Marks 40 = Maximum Total marks: 100

Total periods: 60

Credit 3

• **Objective Of the paper:**

1. To aware students about the various issues of the Economy of Maharashtra.
2. To increase the understanding of Students about Social and Economic Problems before Economy of Maharashtra.
3. To prepare Student for Competitive exams.

-
- 1. Industrial Scenario in Maharashtra (Periods-20)**
 - a. Industrial Development in Maharashtra
 - b. Industrial Investment Scenario in Maharashtra
 - c. Factors Affecting the State's Industrialization.
 - d. Socio-Economic Effects of Industrialization.
 - e. Role of – I) MIDC II) SICOM III) MSFC IV) MSSIDC in the State Industrial Development.
 - f. FDI & Industrial Development
 - g. Industrial Policy Of Maharashtra Since Reform Era
 - h. Meaning and role of Infrastructural Facilities in development of economy of Maharashtra
 - i. Progress Reform Era in respect of
 - i. Road and transport.
 - ii. Communication facilities.
 - iii. Irrigation & Power.
 - iv. Public health & Educational system.
 - v. Banking and Finance.
 - 2. Finance of the State and the Local Governments (Periods-20)**
 - a. Role Of State Government in The Economy Of Maharashtra.
 - b. Structure of Local Governments in The State
 - c. Financial Position & Problems of Local Bodies in The State
 - d. Remedial Measures for Improving The Financial Health Of Local Bodies
 - 3. Governance in Maharashtra (Periods-20)**
 - a. Problem of Corruption & Inefficiency in The Government Machinery
 - b. Abuses of Corruption in The State
 - c. Rights to Information-Meaning, Nature, Scope, Origin and Objectives.
 - d. Maharashtra Rights to information act -2005
 - e. State Information Commission- Composition, Powers and Functions
 - f. A Brief Review of the Development of E-Governance Practices in The State

Reference Books

1. Geol S.R., Right to Information and Good Governance, Deep & Deep Publication Pvt. Ltd. New Delhi-2007
2. www.maharashtra.gov.in
3. भारतीय अर्थरचना आणि महाराष्ट्राच्या आर्थिक समस्या, मुकुंद महाजन, निराली प्रकाशन, पुणे.
4. ग्रामीण अर्थव्यवस्था व सहकार, प्रा.मोहन सराफ, मा.ना.मा.आचार्य, विद्या प्रकाशन, नागपूर.
5. महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था, प्रा.डॉ.आर.एस.साळुंके, कैलाश पब्लिकेशन्स, औरंगपुरा, औरंगाबाद.
6. महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था, प्राचार्य डॉ.मंगला जंगले, प्रशांत पब्लिकेशन, जळगाव.
7. माहितीचा अधिकार, य.वि.फडके, अक्षर प्रकाशन, मुंबई.
8. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५, यशवंतराव चव्हाण विकास प्रकाशन प्रबोधिनी आणि राजहंस प्रकाशन यांचा संयुक्त उपक्रम, यशदा, पुणे.
9. मानवी हक्क, प्रा.व्ही.बी.पाटील, के सागर पब्लिकेशन, पुणे.
10. भारत २०११, प्रकाशन विभाग, सुचना और प्रसारण मंत्रालय, भारत सरकार.
11. भारतीय अर्थव्यवस्था आणि महाराष्ट्राच्या आर्थिक समस्या, डॉ.रा.का.बर्वे, मौज प्रकाशन.
12. लोकराज्य, जून २००८ आणि विविध अंक.

The End

North Maharashtra University, Jalgaon

FACULTY OF HUMANITIES

NEW SYLLABUS. **F Y B A (G-1 : GENERAL ECONOMICS) - Part - I** (W.E.F. June-2018)

C.B.C.S. PATTERN

SEMESTER-I

Paper code: HEco G-101: Basics of Home Economics

General (Optional) Paper

External Marks 60 + Internal Marks 40 = Maximum Total marks: 100

Total periods: 60

Credit 3

• **Objective Of the paper:**

1. To enable the students to have an understanding the theories of consumer behavior.
2. To acquaint the students with the principles of Home Economics as are applicable in Home making & Home Management.

-
1. **A) Human Wants & Consumption.** **(Periods-20)**
 - a. Human Wants
 - i. Meaning & Definition of Human Wants
 - ii. Characteristics of Human Wants
 - iii. Classification of Human Wants
 - b. Consumption
 - i. Meaning & Definition of Consumption
 - ii. Types of Consumption
 - iii. Keynes Psychological Law of Consumption

B) Utility Theory & Consumer Demand

 - a. Consumer (Household): Sovereign Decision making unit (about consumption)
 - b. Utility Analysis
 - i. Utility: Meaning,
 - ii. Total & Marginal Utility : Meaning, Example & Relation
 - iii. Law Of Diminishing Marginal Utility: Assumptions, Theory, & Its Expectations
 - iv. The Law Of Equi -Marginal Utility
 - c. A Product Demand:
 - i. Meaning & definition of demand
 - ii. Law Of Demand
 - iii. Exceptions To The Law Of Demand
 - iv. Individual Demand & Market Demand
 - v. Determinants Of Market Demand For A Product
 2. **Payment & Settlement System** **(Periods-20)**
 - a. Exchange System
 - i. Needs Of Exchange of Good And Its Benefits
 - ii. Barter System & Its Inconveniences
 - iii. Money & Its Functions
 - iv. Evolution of Payment & Settlement System in India
 - v. Demonetization of Money in India : Causes & Its Effect
 - b. Cashless Society : Meaning , Advantages & Disadvantages
 - c. Role of Banking
 - i. Definition, Meaning and Types of Banking
 - ii. Functions of Commercial Banks and of Central Banks
 - d. Process of Opening & Closing of an Account in a Bank

3. Inflation , Budget & Tax

(Periods-20)

- a. Meaning & Definition of Inflation
- b. Causes & Effects of Inflation
- c. The Government Budget – Meaning ,Importance & Types
- d. Taxes
 - i. Definition & Meaning
 - ii. Classification Of Taxes
 - 1. On The Basis of Incidence : Direct & Indirect Taxes
 - 2. On The Basis of Rates : Proportional, Progressive & Regressive Taxes
 - 3. On The Basis of Imposition: Specific & Advolerum Taxes

The End

North Maharashtra University, Jalgaon

FACULTY OF HUMANITIES

NEW SYLLABUS, **F Y B A (G-1 : GENERAL ECONOMICS) - Part - II** (W.E.F. June-2018)

C.B.C.S. PATTERN

SEMESTER-II

Paper Code: HEco G-201: Home Management

Title of the Paper:

External Marks 60 + Internal Marks 40 = Maximum Total marks: 100

Total periods: 60

Credit 3

-
- 1. Introduction to Home Economics (Periods-20)**
- a. Home Economics
 - i. Meaning & Definition of Home Economics
 - ii. Scope of Home Economics
 - 1. Home Making
 - 2. Economic co-operation – Job opportunities & self Employments
 - b. Branches of Home Science & their importance in day-to-day life
 - c. Contribution of Home Science in national development
 - d. Home Management
 - i. Meaning & Definition of Home Management
 - ii. Importance of Home Management
 - iii. Process of Home Management
 - e. Decision Making Process
 - i. Meaning & Definition
 - ii. Importance of decisions
 - iii. Type of Decisions
 - iv. Process of Decision Making
 - v. Factors affecting on Decision
- 2. Family Resource & Family Income Management (Periods-20)**
- a. Family Resource
 - i. Definition , Meaning & Types
 - ii. Characteristics
 - iii. Ways to Raise The Usefulness Of Family Resource
 - iv. Factors Affecting on Family Resource Management
 - b. Family Income Management
 - i. Definition & Meaning Of Family Income
 - ii. Classification of Family Income
 - iii. Sources of Family Income
 - iv. Factors Affecting on The Distribution of Family Income
 - v. Family Budget : Meaning & Types
- 3. Consumer Education : Problems & Protection (Periods-20)**
- a. Consumers' Education : Concepts ,Meaning ,Significance & Objectives
 - b. Consumers' Problems : Introduction ,General Problems
 - c. Redressal Mechanism For Consumer Protection (brief information only)
 - i. District Consumer Redressal Forum
 - ii. State Consumer Redressal Commission
 - iii. National Consumer Redressal Commission

LIST OF REFERENCE BOOKS Semester – I & II

1. Paulena Nickel & Jean Muir Dorsey “Management In Family Living”, Wiley Eastern Limited
2. Seema Yadav, Teaching Of Home Science, Amol Publication Pvt. Limited, New Delhi.
3. Sarita Sharma, Management By Home Lady, Sublime Publication, Jaipur
4. Dr.Nimlima “Home Management,Sonali Publication,New Dehi
5. K.K.Dewett, Modern Economic Theory, S.Chand Publication New Delhi
6. H.L.Ahuja, Advanced Economic Theory, S.Chand Publication, New Delhi
7. Munshi & Dr. Jathar, Grih Vyavsthan, Pimpalpure & Co. Publication,Nagpur 16
8. Dr.Sau.Jyoti Gaikawad, Grih V Yavasthan, Shri Mangesh Prakashan, Nagpur 9. Dr.Sunanda Paulena Nickel & Jean Muir Dorsey, Management In Family Living, Wiley Eastern Limited.
9. Sunanda Vasu & Dr.Rajani Mehare, Grih Dr.Neelima, Home Management, Sonali Publication New Delhi
10. Dr. Vyavasthan Ani Antarik Sajavat, Shri Sainath Prakashan, Nagpur.
11. Prof.Dr.S.V.Dhamdhare, Vyapati Arthshastran (Samagra Lakshi), Dimond Publication, Pune
12. Prof.Sau.Kshama Limaye & Dr.Sau.Asha Nimkar, Pragat Grih Vyavasthan , Sanity Prasar Kendra, Nagpur
13. Dr.N.L.Chavan, Arthshastrachi Multatve, Prashant Book Depot, Jalgoan

North Maharashtra University, Jalgaon

Syllabus for

F.Y.B.A.

SOCIOLOGY

Under the faculty of Humanities

(With effect from June 2018)

CHOICE BASED CREDIT SYSTEM (CBCS)

North Maharashtra University, Jalgaon

Choice Based Credit system (CBCS)

Faculty of Humanities

Under Graduate Programme (UG)

Subject: SOCIOLOGY

Curriculum Structure and Scheme of Evaluation for B.A. First Year with Effective from 2018-19

Semester	Paper No.	Title of the paper	Period/ week	Total period	Credit
I st	Soc-101	Introduction to Sociology	04	04	03
II nd	Soc-201	Sociology of India	04	04	03

Objectives of Paper

- Understand structure of Society, social groups, social process, culture and socialization.
- Understand the concepts of Social structure, marriage system, family and religion
- Understand basic concepts in rural and tribal society

Core course Sociology
Semester-I
Course Title: Introduction to Sociology(Soc.: 101)

Course code: CCSOC-I
Credit: 3
Total Period: 60

Total Marks: 100
External Marks: 60
Internal Marks: 40

Objective of Paper

- To Introduce the Students to the Discipline of Sociology
 - To familiarize students with the basic concepts in Sociology.
 - To Provide basic understanding of the social structure of Society
- Marks**

Unit :1 History of Sociology (20)

- a. Origin and development of Sociology
- b. Meaning and nature of Sociology
- c. Subject matter of Sociology
- d. Relationship of Sociology with other social science.
(Psychology and Sociology, Anthropology and Sociology, History and Sociology)
- e. Importance study of Sociology

Unit : 2 Sociological Concepts (20)

- a. Social Structure – Meaning and Elements
- b. Culture – Meaning, Characteristics, Types and Elements
- c. Ethnocentrism
- d. Socialization – Meaning, Agencies and Aims of Socialization
- e. Re-socialization

Unit : 3 Social Control and Social Change (20)

- a. Meaning of Social Control and Social Change
- b. Types of Social control : Formal and Informal
- c. Necessity of Social control
- d. Factors of Social Change
- e. Obstacles in Social Change

References:

- Mason, Philip 1967. "Unity and Diversity" An Introductory Review"
- Stern, Robert W. 2003, Changing India.
- Srinivas, M.N. 1969, The Caste System in India,
- Thorner, Daniel, 1992, Agrarian Structure
- Deshpande, Satish, 2003, Contemporary India : A Sociological View, New Delhi.
- Shah, A.M. 1998, The family in India,
- Karve Iravati 1994, 'the kinship map of India'

- Shah Ghanshyam 2001, Dalit identity and politics Delhi : sage publications
- Madan T. N. 1997, Modern Myths and Locked minds. Delhi.
- Dumont L. 1997, Religion, Politics and History in India, Paris
- Bottmore T.B. 1972, Sociology : A Guide to Problems & Literature. Bombay
- Johnson Harry M. 1995, Sociology : A Systematic Introduction, Allied Publishers, New Delhi.
- Inkels Alex, 1987, 'What is Sociology?' Prentice Hall of India, New Delhi.
- Ogburn & Nimkoff – Handbook of Sociology
- Sharma R. N. - Principles of Sociology
- Vidyabhushan & Sachdev – Introduction to Sociology – Kitab Mahal Publishers, New Delhi.
- डॉ. ाडसे भा. ि. आधुनि समाजशास्त्र, श्री.मंेश प्र ाशन, पु े 1996
- साळुं े सर्जेराव- समाजशास्त्रातील मुलभूत सं ल्पना, नरेंद्र प्र ाशन, पु े 1996
- डॉ.भोईटे उत्तम- सुलभ समाजशास्त्र, विद्या बुक्स प्र ाशन, औरं ाबाद
- डॉ.पैठ े ए.एस, प्रा.वाघ रविंद्र, प्रा.प ारे सी.एन.- समाजशास्त्र परिचय, श्री.विद्या प्र ाशन, पु े, 2007
- डॉ.महाजन जयश्री, प्रा.सा र बड े- समाजशास्त्र परिचय, प्रशांत प्र ाशन, जळ ाव
- भांडार र पु.ल. प्रा.वैद्य नी.स.- समाजशास्त्रीय सिध्दांत, महाराष्ट्र विद्यापीठ ांथ निर्मिती मंडळ, ना ापूर 1986
- आ ालावे प्रदिप- समाजशास्त्र, साईनाथ प्र ाशन, ना ापूर, 1999
- तोष िवाल एस.आर.समाजशास्त्र प्रवेश, ि ताब महल, ना ापूर 1999

Core course Sociology
Semester-II
Course Title: Sociology of India (Soc: 201)

Course code : CCSOC-II
Credit : 3
Total Period : 60

Total Marks : 100
External Marks : 60
Internal Marks : 40

Objective of Paper

- To Introduce the Students to the Discipline of Sociology
 - To familiarize students with the basic concepts in Sociology.
 - To Provide basic understanding of the social structure of Society
- Marks**

Unit :1. Social Stratification (20)

- a. Meaning and Nature, Types of Social Stratification
- b. Caste : Meaning, Characteristics of Caste
- c. Changing Nature of Caste
- d. Class : Meaning, Characteristics of Class
- e. Tribes : Meaning and Characteristics

Unit : 2. Social Institution (20)

- a. Family : Meaning, Characteristics and Types (Nuclear and Joint Family)
- b. Kinship : Meaning and Characteristics
- c. Marriage : Meaning and Types
- d. Changing nature of Marriage

Unit : 3. Challenges to State and Society (20)

- a. Unity and Diversity : Meaning and Nature, Types of Diversity
- b. Secularism : Meaning and Characteristics
- c. India is a model of Secularism
- d. Communalism : Meaning and Characteristics

References :

- Mason, Philip 1967. "Unity and Diversity" An Introductory Review"
- Stern, Robert W. 2003, Changing India.
- Srinivas, M.N. 1969, The Caste System in India,
- Thorner, Daniel, 1992, Agrarian Structure
- Deshpande, Satish, 2003, Contemporary India : A Sociological View, New Delhi.
- Shah, A.M. 1998, The family in India,
- Karve Iravati 1994, 'the kinship map of India'
- Shah Ghanshyam 2001, Dalit identity and politics Delhi : sage publications

- Madan T. N. 1997, Modern Myths and Locked minds. Delhi.
- Dumont L. 1997, Religion, Politics and History in India, Paris
- Bottmore T.B. 1972, Sociology : A Guide to Problems & Literature. Bombay
- Johnson Harry M. 1995, Sociology : A Systematic Introduction, Allied Publishers, New Delhi.
- Inkels Alex, 1987, 'What is Sociology?' Prentice Hall of India, New Delhi.
- Ogburn & Nimkoff – Handbook of Sociology
- Sharma R. N. - Principles of Sociology
- Vidyabhushan & Sachdev – Introduction to Sociology – Kitab Mahal Publishers, New Delhi.
- डॉ. ढडसे भा. पी. आधुनल समाजशास्त्र, श्री.मंशे प्र षन, पु े 1996
- साळुं े सज्ेराव- समाजशास्त्रातील मुलभूत सं ल्पना, नरेंद्र प्र षन, पु े 1996
- डॉ.भोईटे उत्तम- सुलभ समाजशास्त्र, विद्या बुक्स प्र षन, औरं ाबाद
- डॉ.पैठ े ए.एस, प्रा.वाघ रविंद्र, प्रा.प ारे सी.एन.- समाजशास्त्र परिचय, श्री.विद्या प्र षन, पु े, 2007
- डॉ.महाजन जयश्री, प्रा.सा ार बड े- समाजशास्त्र परिचय, प्रशांत प्र षन, जळ ाव
- भांडार र पु.ल. प्रा.वैद्य नी.स.- समाजशास्त्रीय सिध्दांत, महाराष्ट्र विद्यापीठ ांथ निर्मिती मंडळ, ना ापूर 1986
- आ ालावे प्रदिप- समाजशास्त्र, साईनाथ प्र षन, ना ापूर, 1999
- तोष िवाल एस.आर.समाजशास्त्र प्रवेश, ि ताब महल, ना ापूर 1999

F.Y.B.A

Subject: Sociology

Equivalent Syllabus of General Paper

Old Syllabus 2017-18		New Syllabus From June 2018 Onwards	
Soc-G-101	Foundations of Sociology – Sem-I	Soc-G-101	Introduction to Sociology
Soc-G-201	Foundations of Sociology – Sem-II	Soc-G-201	Sociology of India